

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding

Opleiding tot leraar Basisonderwijs

voltijd/deeltijd

Christelijke Hogeschool Windesheim

**De kracht van
kennis.**

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
Opleiding tot leraar Basisonderwijs
voltijd/deeltijd

Christelijk Hogeschool Windesheim

CROHO nr. 34808

Hobéon Certificering

Datum

12 december 2014

Auditpanel

dhr.drs. W.G. van Raaijen
mevr. E. Suasso de Lia de Prado
dhr. H.M. de Vink
dhr. G. Mallegrom
dhr. T.E. Visser

Secretaris

dhr. drs. G.W.M.C. Broers

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	5
3.	INLEIDING	9
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	11
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	27
6.	AANBEVELINGEN	29
BIJLAGE I	Scoretabel	31
BIJLAGE II	Opleidingsspecifieke eindkwalificaties	33
BIJLAGE III	Schematisch overzicht opleidingsprogramma	41
BIJLAGE IV	Programma, werkwijze en beslisregels	55
BIJLAGE V	Lijst geraadpleegde documenten	61
BIJLAGE VI	Overzicht auditpanel	63

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Hogeschool Windesheim
status instelling (bekostigd of rechtspersoon voor hoger onderwijs)	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	Bachelor Opleiding tot Leraar Basisonderwijs
registratienummer croho	34808
domein/sector croho	Onderwijs
oriëntatie opleiding	Hbo
niveau opleiding	Bachelor
graad en titel	Bachelor of Education
aantal studiepunten	240
afstudeerrichtingen	Uitstroomprofiel Jonge Kind Uitstroomprofiel Oudere Kind
onderwijsvorm	Competentiegericht onderwijs
locaties	Zwolle en Almere
varianten	voltijd, deeltijd
relevante lectoraten	'Pedagogische kwaliteit van het onderwijs', 'Leiderschap in onderwijs en opvoeding', 'Onderwijszorg en samenwerking binnen de keten', 'ICT en onderwijsinnovatie', 'Theologie en levensbeschouwing', 'Didactiek en inhoud van de kunstvakken', 'Bewegen, school en sport'.
datum audit / opleidingsbeoordeling	29 en 30 september 2014
contactpersoon	De heer A. van der Ven AA.van.der.Ven@windesheim.nl

Basisgegevens **hbo-bacheloropleiding Opleiding tot leraar Basisonderwijs**, voltijd, deeltijd¹.

Bron: Kritische Reflectie Lerarenopleiding Basisonderwijs.

Peildatum: zomer 2014.

Instream cohort	2006 2007	2007 2008	2008 2009	2009 2010 ²	2010 2011	2011 2012	2012 2013	2013 2014	Streefcijfers opleiding
<i>Almere voltijd</i>					165	94	62	78	
<i>Almere deeltijd</i>					76	49	33	34	-
<i>Zwolle voltijd regulier</i>	257	262	259	207	195	163	168	194	200
<i>Zwolle voltijd afstandsleren</i>	147	116	162	169	102	88	34	26	25
<i>Zwolle deeltijd</i>	50	33	30	27	28	23	3	-	-
<i>Zwolle UP</i>				10	9	8	11	9	-
Uitval na één jaar									Prestatieagenda
<i>Almere voltijd</i>					44,2%	43,6%	51,6%	-	34%
<i>Almere deeltijd</i>					43,4%	44,9%	57,6%		34%
<i>Zwolle voltijd regulier</i>	38,5%	40,5%	44,8%	37,2%	42,6%	42,3%	48,8%	-	34%
<i>Zwolle voltijd afstandsleren</i>	49,7%	58,9%	57,4%	49,7%	65%	72,1%	55,9%	-	34%
<i>Zwolle deeltijd</i>	50%	72,7%	43,3%	59,3%	53,6%	65,2%	33,3%		34%
<i>Zwolle UP</i>				50%	44%	100%	82%		34%
Uitval uit de bachelor (hoofd fase)									Streefcijfers opleiding
<i>Almere voltijd</i>					21,4%	32,7%	6,9%	-	25%
<i>Almere deeltijd</i>					52,5%	32%	0%	-	25%
<i>Zwolle voltijd regulier</i>	15,8%	23,2%	19,6%	27,7%	24,32	18,5%	10,5%	-	18%
<i>Zwolle voltijd afstandsleren</i>	60,8%	60,5%	56,5%	57,7%	32,7%	42,4%	53,9%	-	30%
<i>Zwolle deeltijd</i>	20%	55,6%	35,3%	45,5%	46,2%	42,9%	0%	-	-
<i>Zwolle UP</i>					0%	0%	0%		90%

Tabel 1: instroom-, doorstroom- en uitstroomgegevens

¹ Bron: Basisgegevens opleidingsbeoordeling 'Indicatoren en definities', Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie, 11 september 2012.

Bachelor rendement (hoofdphase rendement)	2006 2007	2007 2008	2008 2009	2009 2010	2010 2011	Streefcijfers cohort 2010
<i>Almere voltijd</i>					14,6%	70%
<i>Almere deeltijd</i>					32,5%	30%
<i>Zwolle voltijd regulier</i>	77,9%	71%	69,2%	60,8%	11,71%	70%
<i>Zwolle voltijd afstandsleren</i>	16,2%	24,7%	33,3%	25,9%	21,8%	30%
<i>Zwolle deeltijd</i>	64%	33,3%	47%	27,3%	15,4%	-
<i>Zwolle UP</i>				100%	0%	

Tabel 2: Gegevens bachelor rendement

Aantal en opleidingsniveau docenten

Het totaal aantal docenten (vast/flexibel) met een diploma op HBO, master en/of PhD niveau.

Docentkwaliteit	HBO	Streefcijfer HBO (in 2017)	Master	Streefcijfer master (in 2017)	PhD	Streefcijfers PHD (in 2017)
<i>Almere aantal docenten</i>	10	0	17	27	2	2
<i>Zwolle aantal docenten</i>	7	0	28	35	3	3

Tabel 3: Opleidingsniveau docenten 2013-2014

Docentkwaliteit	Master	Promovendi
<i>Almere aantal docenten</i>	8	1
<i>Zwolle aantal docenten</i>	5	3

Tabel 4: Aantal docenten dat in 2013-2014 een masteropleiding volgt en aantal promovendi

Student-docentratio	2013-2014	Streefratio hogeschool
<i>Almere</i>	24:1	25:1
<i>Zwolle</i>	25:1	25:1

Tabel 5: Gerealiseerde student-docentratio

Studiejaar	1 ^e jaar	2 ^e jaar	3 ^e jaar	4 ^e jaar
<i>Almere contacturen per week</i>	16	16	19	10
<i>Zwolle contacturen per week</i>	18	16	16	11

Tabel 6: Gemiddeld aantal contacturen

2. SAMENVATTING

De opleiding leraar Basisonderwijs leidt op tot het leraarschap in het primair onderwijs, het basisonderwijs. Hogeschool Windesheim verzorgt deze opleiding op twee locaties: op haar hoofdvestiging in Zwolle en in Almere op de vestiging Windesheim Flevoland.

Standaard 1. Beoogde eindkwalificaties

De opleiding leraar Basisonderwijs van Hogeschool Windesheim leidt leerkrachten op voor het basisonderwijs die beschikken over vakmanschap, gekoppeld aan een onderzoekende houding. De opleiding baseert zich voor de verschillende varianten, Almere (voltijd en deeltijd) en Zwolle (voltijd, inclusief de *e-learning* variant en de universitaire Pabo), op de eisen zoals die door de Stichting Beroepskwaliteit Leraren (SBL) in nauw overleg met het beroepenveld zijn ontwikkeld. Daarbij wordt tevens gewerkt vanuit een gezamenlijk ontwikkeld beroepsbeeld. De opleiding heeft de competenties op een inzichtelijke wijze gerelateerd aan de Dublin Descriptoren. De onderzoekscomponent is in de eindkwalificaties opgenomen en sluit aan bij de eisen van het beroepenveld. Positief is dat de opleiding een *benchmark* heeft uitgevoerd met buitenlandse onderwijsinstellingen waaruit blijkt dat er sprake is van onderling goed vergelijkbare competentiesets.

De opleiding heeft de SBL-competenties in overleg met het werkveld voorzien van concrete gedragsindicatoren. Het auditteam is van oordeel dat de visie van de opleiding op het vakgebied evenals het beroepsbeeld helder zijn geformuleerd, dat de competenties aansluiten op visie van de opleiding en dat de landelijk vastgestelde kennisbases aansluiten op de set competenties. De kennisbasis voor de verschillende vakgebieden is op een inzichtelijke wijze uitgewerkt. Wat betreft de universitaire Pabo merkt het auditteam op dat de set competenties voldoende wo-georiënteerd en daarmee op masterniveau is uitgewerkt.

De opleiding hanteert een beleidscyclus waarin zij jaarlijks met het werkveld de competenties en de uitwerking/invulling ervan in het curriculum bespreekt en actualiseert. De relatie tussen de opleiding, het werkveld en de alumni van beide vestigingsplaatsen is goed.

Samenvattend luidt het oordeel van het auditteam over standaard 1 voor de verschillende opleidingsvarianten: goed. De set competenties is helder geformuleerd en goed uitgewerkt in voor de programmering van de opleiding richtinggevende indicatoren. De opleiding betreft het werkveld zorgvuldig en intensief bij het actueel houden van competenties en zij voert een internationale *benchmarking* uit om, waar nodig, de competenties meer in overeenstemming te brengen met de competenties die gelden voor soortgelijke opleidingen in het buitenland. Wat betreft de competenties voor de universitaire PABO geldt dat de opleiding deze heeft afgestemd met haar WO-partner.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

De opleiding kenmerkt zich door een sterke focus op het opleiden van leerkrachten met een onderzoekende houding leidend tot een onderzoekende professional. De opleiding werkt nauw samen met het Kenniscentrum Bewegen en Educatie van Hogeschool Windesheim. Dit Kenniscentrum voert onderzoek uit naar thema's die zowel maatschappelijk van belang zijn als relevant voor de opleiding leraar Basisonderwijs. De opleiding biedt de studenten van de verschillende varianten een curriculum aan dat zowel vakinhoudelijk als didactisch goed is uitgewerkt. De opleiding beschikt over innovatief vermogen. Opleiding en werkveld werken nauw samen om de vakinhoud te bepalen en bij de vormgeving van het curriculum. De relatie van de opleiding met de lectoraten is goed: zij voeren onderzoek uit dat past in het domein waarbinnen de opleiding leraar Basisonderwijs zich bevindt. Opleiding en lectoraten trekken samen op het terrein van onderzoek en de uitwerking van de onderzoekscomponent binnen het curriculum. Docenten krijgen de gelegenheid zich te bekwamen in onderzoek en kunnen vervolgens hun kennis en vaardigheden op dit terrein, alsmede de resultaten van onderzoek, gebruiken in hun lessen. Internationale oriëntatie is een verplicht onderdeel van het curriculum.

De begeleiding van studenten zowel op de opleiding als op de stageplekken is zorgvuldig en biedt de studenten voldoende inzicht in de voortgang van hun competentieontwikkeling. Het docententeam is meer dan voldoende toegerust om de hun toebedeelde studieonderdelen te verzorgen; de opleiding zet fors in op een verdere groei van het aantal masteropgeleide docenten.

Samenvattend stelt het auditteam vast, dat er op beide locaties sprake is van een opleiding die studenten een goed vormgegeven curriculum aanbiedt waarin een onderzoekslijn is opgenomen die de onderzoekende houding van studenten voor het vakgebied stimuleert, voorzien van een goed uitgewerkte begeleidingscomponent met daarnaast een goed toegerust docententeam. Het oordeel van het auditteam over standaard 2 voor de verschillende opleidingsvarianten luidt: goed.

Standaard 3. Toetsen en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een toetsstelsel met daarin efficiënte en inzichtelijk uitgewerkte procedures. Taken en verantwoordelijkheden zijn duidelijk beschreven waaronder die van de examen- en de toetscommissie. De jaarlijkse verslaglegging van de examencommissie is informatief en geeft een goed beeld van haar prioriteiten en werkzaamheden.

De opleiding heeft de competenties, indicatoren en BoKS per studieonderdeel omgezet in meetbare doelen. De door het auditteam bestudeerde kennistoetsen representeren de hbo-oriëntatie van de opleiding en zijn dekkend voor de landelijke afgesproken kennisbases. Positief is het auditteam over de betrokkenheid van externe partijen, waaronder buitenlandse onderwijsinstellingen voor hoger onderwijs, bij de kwaliteit van toetsing.

Het auditteam stelt vast dat de opleiding de competenties van de student op een inzichtelijke wijze toetst. De afstudeerprocedure is duidelijk uitgewerkt en uitgevoerd. In de uitvoering heeft de opleiding de nodige *checks and balances* opgenomen. De portfolio's laten wat inhoud en vormgeving betreft een wisselend beeld zien. De afstudeerproducten van studenten zijn, op één na, van tenminste voldoende niveau. Duidelijk is de transitiefase merkbaar waarin de opleiding zich bevindt om studenten af te leveren die als 'onderzoekende professional' de arbeidsmarkt betreden. Een goede 'insteek' van de opleiding om voor een onderzoekende professional te kiezen, zo constateert het auditteam.

Samenvattend stelt het auditteam vast dat de opleiding de toetsprocedure zorgvuldig in praktijk brengt dat de examen- en de toetscommissie *in control* zijn over de kwaliteit van het toetsen. De eindwerkstukken representeren het hbo-niveau. Daarmee beoordeelt het auditteam standaard 3 voor de verschillende opleidingsvarianten als voldoende.

Algemene conclusie

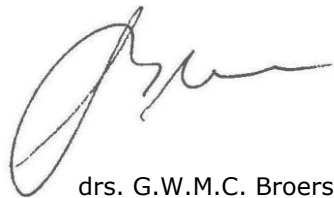
Het auditteam oordeelt dat de hbo-bacheloropleiding tot Leraar Basisonderwijs van Hogeschool Windesheim, vestiging Almere (voltijd en deeltijd) en Zwolle (voltijd, inclusief de *e-learning* variant en de universitaire Pabo) voldoen aan de eisen van het accreditatiekader. Het auditteam kent aan de Standaarden 1 en 2 een 'goed' en aan de Standaard 3 een 'voldoende' toe.

Conform de beslisregels van de NVAO komt het auditteam bij zijn beoordeling van de hbo-opleiding tot Leraar Basisonderwijs van Hogeschool Windesheim, vestiging Almere en Zwolle, tot het eindoordeel 'voldoende'. Het auditteam adviseert de NVAO om de opleiding te accrediteren voor een periode van zes jaar.

Den Haag, 12 december 2014

drs. W.G. van Raaijen,
voorzitter

drs. G.W.M.C. Broers,
secretaris

3. INLEIDING

Transitie

Sinds 2012-2013 is er sprake van een nauwe samenwerking tussen beide opleidingslocaties, Almere en Zwolle, en vindt er afstemming plaats op de terreinen: beroepsbeeld, toetsing en curriculumontwikkeling. Naast overeenkomsten zijn er ook verschillen tussen beide vestigingen die met name zijn terug te voeren op de verschillende regio's waarin de opleidingen gevestigd zijn. De Onderwijs- en Examenregeling van beide vestigingen zijn zoveel mogelijk op elkaar afgestemd. Er is één examencommissie en één managementteam.

Kenmerkend voor de opleiding is de nadruk op praktijkgericht onderzoek en haar nauwe samenwerking met het Kenniscentrum Bewegen en Educatie. Binnen dit Kenniscentrum wordt onderzoek uitgevoerd door zeven lectoraten. Studenten en docenten werken hier onder leiding van een of twee lectoren aan actuele vraagstukken uit de opleidingspraktijk en het regionale werkveld. Een tweede kenmerk betreft het gehanteerde concept rond het "Opleiden in de School". De opleiding en haar partnerscholen vormen samen Opleidingsscholen waarvan er één gesubsidieerd is: de Almeerse Scholen Groep (ASG).

Beide vestigingsplaatsen bieden de voltijdvariant aan. De deeltijdvariant wordt op beide vestigingsplaatsen afgebouwd. De Zwolse vestiging kent naast de voltijd- en deeltijdvariant tevens een als voltijdopleiding aangeboden afstandslernen variant (*e-learning* variant). Deze opleidingsvariant kenmerkt zich door het *e-learning* concept. Tenslotte kent 'Zwolle' een voltijd universitaire Pabo die de hogeschool aanbiedt in samenwerking met de opleiding Pedagogische Wetenschappen van de VU in Amsterdam.

Vorige accreditatie

De opleiding leraar Basisonderwijs in Almere is in 2010 door de NVAO geaccrediteerd. De opleiding van de locatie Zwolle is in 2009 door de NVAO positief beoordeeld.

Zoals de opleiding in haar Kritische Reflectie opmerkt, zijn de opleidingen leraar Basisonderwijs anno 2014 'niet meer goed vergelijkbaar' met de opleiding uit de vorige accreditatieronde. Voor beide Windesheim opleidingen leraar Basisonderwijs geldt dat er sprake is van majeure veranderingen, onder andere op het terrein van:

- het ontwikkelen van een meer onderzoekende houding bij docenten en studenten;
- het niet langer aanbieden van passend onderwijs als een afzonderlijke minor. De opleiding heeft er voor gekozen om dit onderdeel, passend onderwijs, op te nemen in het reguliere curriculum. Zij conformeert zich hiermee aan de leerlijn Passend Onderwijs bachelor-master van het domein Bewegen en Educatie;
- het intensiveren van de samenwerking met het werkveld. Zo is het Opleiden in de School verder uitgewerkt waarbij de opleiding convenanten heeft gesloten met opleidingsscholen zoals met de Almeerse Scholen Groep;
- het verzwaren van de intakeprocedure en een studiekeuzecheck;
- het integreren van de kennisbasisvereisten uit de landelijke kennisbasis in het curriculum;
- het introduceren van de twee uitstroomprofielen: Jonge Kind en Oudere Kind.

De opleiding is op beide locaties de afgelopen jaren meerdere malen beoordeeld. Zo is er een intern georganiseerde *quickscan*, uitgevoerd door externe panels, die geleid heeft tot een aantal aanbevelingen voor de opleiding. Deze aanbevelingen hebben de afgelopen twee jaren geleid tot het verder uitwerken van een *gezamenlijk* beroepsbeeld, een eenduidig opleidingsbeleid en besturingsfilosofie, het formeren van één examencommissie voor beide vestigingen en een gemeenschappelijk afsluitend examen. Kortom, de nadruk lag vooral op het naar elkaar toegroeien van beide opleidingsvestigingen.

Rapportage

Om de leesbaarheid van de rapportage te behouden, en niet telkens te refereren aan een specifieke variant, is er voor gekozen de bevindingen rond twee locaties en de varianten zoveel mogelijk te bundelen. Alleen waar sprake is van evidente verschillen tussen de varianten, zijn die benoemd. Dit geldt óók voor de *e-learning* variant en de voltijd Universitaire Pabo.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat inhoud, niveau en oriëntatie betreft geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau (bachelor–master) en oriëntatie (hbo–wo) binnen het Nederlands kwalificatieraamwerk. Zij sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Positionering en profilering

De opleiding kenmerkt zich door een sterke focus op het opleiden van leerkrachten met een onderzoekende houding. De samenwerking van de opleiding met het Kenniscentrum Bewegen en Educatie en met het werkveld springen hierbij in het oog. Samen met het werkveld leidt de opleiding leerkrachten op die onderwijs én (resultaten uit) onderzoek integreren.

Het leren in de praktijk en het leren van vakinhoudelijke concepten en vaardigheden op de opleiding zijn met elkaar verbonden. Door de onderzoekende houding van de student leert deze een verbinding te leggen tussen de beroepscontext, vakinhoud en vakdidactiek, en zichzelf. Het auditteam is positief over de door de opleiding gestimuleerde onderzoekende houding bij studenten als vehikel om praktijk en theorie met elkaar te verbinden. Dit sluit aan bij het beroepsbeeld dat de opleiding hanteert, voldoende richtinggevend is en gekenmerkt wordt door: een onderzoekende houding, vakkennis, een passie voor onderwijs aan kinderen en een zich steeds verder ontwikkelende onderwijsvisie op basis van recente ontwikkelingen in het vakgebied.

Inhoud beoogde eindkwalificaties

De opleiding hanteert de landelijke eindkwalificaties. Voor het formuleren van de eindkwalificaties maakt de opleiding gebruik van verschillende bronnen waaronder de Wet op de beroepen in het onderwijs uit 2006. De competenties zijn ontwikkeld door de Stichting Beroepskwaliteit Leraren (SBL) in overleg met het voor de opleiding relevante werkveld. Tevens baseert de opleiding zich bij de eindkwalificaties op het referentiekader taal en rekenen (wet Referentieniveaus Nederlandse taal en Rekenen) uit 2010 en de niveaubeschrijving Bachelor-Master op het terrein van onderzoek en passend onderwijs. Deze niveaubeschrijving heeft de opleiding in samenwerking met andere opleidingen uit het domein Bewegen en Educatie, het Kenniscentrum en het werkveld geformuleerd. Het auditteam stelt vast dat de opleiding gebruik maakt van relevante bronnen bij het actueel houden van de eindkwalificaties.

De opleiding maakt een onderscheid tussen competenties gericht op de persoon zoals die binnen de kaders van de landelijke set afgesproken competenties geformuleerd zijn (bijvoorbeeld: interpersoonlijke competent, pedagogisch competent en vakinhoudelijk- en vakdidactisch competent) en kennis- en vaardigheidsdoelstellingen die gericht zijn op verschillende vakgebieden. De opleiding heeft op een duidelijke wijze de SBL-competenties uitgewerkt en 'handen en voeten' gegeven waardoor zij toetsbaar zijn. De onderzoekende houding die centraal staat in het beroepsbeeld van deze opleiding maakt onderdeel uit van de zevende SBL-competentie: competent in reflectie en ontwikkeling. Het auditteam is van oordeel dat de profilering waarvoor de opleiding kiest past bij haar ambitie en aansluit bij de set competenties en de kennisbases van de verschillende vakgebieden.

Oriëntatie en niveau

De opleiding heeft de beroepsrollen voor alle varianten uitgewerkt in competenties en deelcompetenties. Het auditteam stelt vast, na bestudering van de 'Competentiematrix eindkwalificaties en Dublindescriptoren' en het toetsplan, dat de opleiding dit goed heeft uitgewerkt: Dublin Descriptoren en competenties zijn hier met elkaar in verband gebracht. Het auditteam kon uit het toetsplan afleiden wanneer de opleiding welke competentie toetst. Tevens heeft de opleiding de niveauopbouw zelf uitgewerkt in drie niveaus: het basisniveau, het gevorderde niveau en het bachelorniveau. Bij iedere niveau-aanduiding zijn drie aspecten van belang: de mate van zelfstandigheid/verantwoordelijkheid, de omvang/complexiteit van de door de student uit te voeren taak en de ingewikkeldheid van de *praktijksituatie*. Ook hier geldt dat de opleiding deze niveaus op een inzichtelijke wijze heeft uitgewerkt.

De opleiding heeft, zo blijkt uit genoemde competentiematrix, aan de competenties en aan de Dublin Descriptoren indicatoren gekoppeld die duidelijk aangeven wát de opleiding van de student verwacht binnen de verschillende studiefasen eindigend met het bachelorniveau.

Samenvattend stelt het auditteam vast dat de beoogde eindkwalificaties overeenkomen met de landelijk vastgestelde competenties. Ook bieden zij aansluiting op de eisen, zowel inhoudelijk als wat hbo-bachelorniveau betreft, die het (inter)nationale werkveld aan leerkrachten stelt.

Onderzoek

De onderzoekscomponent neemt een centrale positie in binnen de opleiding. Tevens is dit een profileringspunt. De opleiding verwacht van haar studenten dat zij onderzoekend leren kijken naar de eigen opvattingen en handelingen, naar de basisschoolpraktijk en naar de opvattingen van anderen, kortom de afgestudeerde in de rol van onderzoekende professional. Van de startbekwame leraar verwacht de opleiding verder dat hij werkt aan de ontwikkeling en verbetering van het onderwijs in zijn schoolomgeving.

Studenten leren onderzoeksvaardigheden toe te passen, daarbij passende bronnen te vinden en te gebruiken en deze vervolgens met collega-studenten te bediscussiëren. De opleiding heeft de onderzoekende houding van haar studenten goed uitgewerkt in de niveaus: basis, gevorderd en bachelor en daaraan taken gekoppeld.

Hiervoor, in de inleiding, heeft het auditteam er op gewezen dat zeven lectoraten deel uit maken van het Kenniscentrum Bewegen en Educatie. De thema's van het praktijkgericht onderzoek dat studenten uitvoeren passen bij de verschillende onderwerpen die in de lectoraten centraal staan. Het auditteam heeft tijdens de audit met verschillende lectoren gesproken en beoordeelt hun bijdrage aan het concretiseren van de onderzoekscomponent binnen de opleiding als belangrijk en constructief. Het onderzoek dat zij uitvoeren is relevant voor de inhoud van het curriculum, voor het verwerven van onderzoeksvaardigheden door docenten en studenten én voor het vakgebied 'leerkracht basisonderwijs'.

Internationalisering

De opleiding heeft er voor gekozen aan internationalisering aandacht te besteden op beide vestigingen. Internationalisering is opgenomen in het curriculum op beide vestigingen. De opleiding stimuleert haar docenten op beide vestigingen om zich internationaal te oriënteren en daarbij internationale ontwikkelingen in het vakgebied bij te houden. Positief in dit verband is de *benchmarking* uit 2013 met de samenwerkingspartner van Windesheim in België, Katho (Tielt, West-Vlaanderen). Ook heeft de opleiding de eindkwalificaties voor de praktijk en het beroepsbeeld in 2014 voorgelegd aan de Södertörn University in Stockholm. Hieruit blijkt dat de competenties die de Windesheim-opleiding hanteert goed vergelijkbaar zijn met die in Vlaanderen en Zweden.

Afstandsleren/e-learning variant

De opleiding kent binnen voltijd een afstandslerenvariant volgens het Asynchrone Lerende Netwerken (ALN). Binnen de hogeschool is hier de afgelopen jaren ervaring mee opgedaan door een op onderzoek gebaseerde aanpak. Voor deze variant geldt dat zij identiek is aan de voltijd- en deeltijdvariant in termen van competenties, doelstelling en opleidingsinhoud. Studenten die het auditteam heeft gesproken en deze variant volgen, zijn tevreden over de wijze waarop de opleiding hen in de gelegenheid stelt om de competenties in de praktijk op een stageschool te verwerven en over de onderwijsinhoud die zij krijgen aangeboden. Zij maken zich de onderwijsinhoud eigen door zelfstudie.

De kennisbasis

De opleiding laat een stevige kennisbasis zien die afgeleid is van de landelijke kennisbases voor de verschillende vakgebieden. Deze kennisbasis bestaat uit een kerndeel en een profieldeel. Met name in de eerste twee studie jaren werken studenten aan deze kennisbases. Zij verwerven dan kennis en inzicht op het gebied van pedagogiek, vakdidactiek en van de vakken die deel uitmaken van het basisonderwijs. Voor alle Windesheim studenten geldt dat zij vervolgens een vakprofilering kiezen op het terrein van wereldoriëntatie waarbij ze een keuze maken uit de vakken: Geschiedenis, Aardrijkskunde of Natuur & Techniek. Daarnaast is er sprake van een vakprofilering op het terrein van Kunst.

Als positief beoordeelt het auditteam in dit verband dat de opleiding bij de vakprofilering óók rekening houdt met de behoefte van scholen in de regio. Dat betekent dat Windesheim Flevoland gekozen heeft voor één vakprofilering van 14 EC. Afgestudeerden zijn dan inzetbaar als specialist Mens & Wereld of Kunstzinnige Oriëntatie. Voor de locatie Zwolle geldt dat zij inzet op meer breed inzetbare oriëntatie van studenten omdat (met name kleine) basisscholen in de regio Zwolle aangeven meer behoefte te hebben aan breed inzetbare leerkrachten. De opleiding biedt hier twee vakprofileringen aan van elk 5 EC's.

Al met al een stevige kennisbasis waarbij de opleiding zich baseert op zowel de landelijk afgesproken kennisbases als op de wensen vanuit het regionale werkveld. Een goede keuze van de opleiding volgens het auditteam. Voor een verdere uitwerking van het programma verwijzen wij naar standaard 2 en naar de bijlagen.

Validering door het werkveld

De opleiding heeft een uitgebreid netwerk in het werkveld, zowel in de regio Flevoland en Amsterdam als in de regio Noordwest-Overijssel, Drenthe en Friesland. Dit zijn tevens de gebieden van waaruit de meeste studenten afkomstig zijn. De opleiding zowel formeel als informeel contacten met Opleidingscholen, bijvoorbeeld de ASG, en andere representanten uit het werkveld. Binnen dit netwerk wordt geleerd van en met elkaar bij opleidingsrelevante kwesties zoals op het terrein van de validering van competenties en deelcompetenties, de formulering van doelstellingen en de uitwerking van de doelstellingen in het curriculum. Betrokken partijen voeren hierover een open *discours* met de opleiding. Daarnaast beschikt de opleiding op beide locaties over een deskundige beroepenveldcommissie die relevante thema's aandraagt. Een sterk punt van de opleiding acht het auditteam verder haar contacten met zowel leerkrachten als leidinggevenden uit het beroepenveld. Zo krijgt de opleiding relevante input vanuit alle geledingen die het primair proces vertegenwoordigen; essentieel volgens het auditteam omdat de opleiding er in slaagt om studenten een *up-to-date* curriculum te bieden, afgeleid van een actuele set eindkwalificaties.

Weging en oordeel

Overwegende voor beide varianten dat (i) de opleiding een set competenties hanteert die op landelijk niveau zijn vastgesteld en die de opleiding op beide vestigingen systematisch bijstelt in nauw overleg met het relevante beroepenveld in de betreffende regio, dat (ii) binnen de opleiding het thema 'onderzoek' een speerpunt vormt waarbij de opleiding niet alleen het Kenniscentrum en de lectoraten betreft maar tevens de opleidingsscholen, dat (iii) de opleiding internationalisering goed vormgeeft in het bijzonder door de (eind)kwalificaties en de onderwijsinhoud structureel te vergelijken met die van onderwijsinstellingen in het buitenland, dat (iv) de opleiding zich baseert op een duidelijk uitgewerkte kennisbasis en een inzichtelijk uitgewerkte niveau-indeling en dat (v) de opleiding alle geledingen van het werkveld consistent en intensief betreft bij de opleiding, komt het auditteam bij standaard 1 tot het oordeel: goed.

Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting NVAO: De inhoud en vormgeving van het programma stellen de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Opbouw curriculum, een schets

De opbouw van het curriculum bestaat voor de vestiging Zwolle uit een major van 180 EC, een opleidingsgebonden minor van 30 EC en een keuzeminor van eveneens 30 EC. Bij zijn keuze voor de opleidingsgebonden minor kiest de student voor het jonge kind of het oudere kind. Deze keuzeminor biedt de student kennis die verdiepend of verbredend en relevant is voor zijn functioneren als leerkracht. Voor de opleiding leraar Basisonderwijs van Windesheim Flevoland geldt dat er sprake is van een major van 210 EC en een keuzeminor van 30 EC. Ook in de major werkt de student aan zijn uitstroomprofiel en kiest daarbij voor het jonge of het oudere kind.

Voor de *e-learning* variant geldt dat de student in iedere periode van 7-8 weken een onderwijseenheid groepsgewijs volgt via een daartoe ingerichte N@tschoolmodule. Een docent zorgt voor de begeleiding. Studenten studeren zelf, in hun eigen tempo, veelal naast hun baan. De docent is behalve begeleider ook aanspreekpunt voor vragen. Ten behoeve van de studeerbaarheid biedt de opleiding maximaal vijf verschillende onderwijseenheden aan in dezelfde onderwijsperiode. Studenten zijn tevreden over de inrichting van de studie-omgeving. De inhoud van de opleiding is interessant en uitdagend. Zij vinden het prettig om hun eigen studietempo te kunnen bepalen en daarbij terug te kunnen vallen op zowel docenten als medestudenten.

Voor de universitaire Pabo geldt dat de Zwolse vestiging deze studenten opleidt voor een dubbele bachelor: een *Bachelor of Science* binnen de Pedagogische Wetenschappen en een Bachelor of Education voor de lerarenopleiding basisonderwijs. In samenwerking met de VU leidt de opleiding academisch geschoolde, onderzoekende leerkrachten op. De studenten volgen in het eerste en tweede studiejaar de opleiding bij de VU (60 EC) en Windesheim (61 EC) tot het *basisniveau* lerarenopleiding basisonderwijs. In het derde studiejaar volgen zij 30 EC op de VU en 29 EC tot het gevorderde niveau lerarenopleiding basisonderwijs om hun vierjarige opleiding af te sluiten in het laatste studiejaar met 60 EC, verdeeld over onderwijs aan de VU en Windesheim.

In het eerste studiejaar verwerft de student de kennis en vaardigheden zoals opgenomen in het kerndeel van de landelijke kennisbases van de verschillende vakgebieden. Aan het eind van het tweede studiejaar maakt de student een landelijke toets voor de vakken Nederlands en Rekenen. Voor de overige vakken (inclusief Engels) geldt dat hiervoor nog géén toets op landelijk niveau wordt afgenomen. Wél geldt dat de student voor deze vakken ook ten minste een voldoende moet scoren. Dit geldt voor de studieonderdelen: Pedagogiek, Mens en Wereld, Kunst, Engels, Levensbeschouwelijke vorming, Bewegingsonderwijs en Schrijven en Handschrift.

De opleiding kent een omvangrijke praktijk-/stage component in een opleidingsschool.

Dit leren in de praktijk krijgt vorm binnen de praktijkleerlijn. Bij de vormgeving, uitwerking en uitvoering van deze leerlijn is de praktijk nauw betrokken. Wat betreft de leerlijnen merkt het auditteam op dat de opleiding er terecht van uit gaat dat ieder vak zijn eigen didactisch concept heeft.

Vanaf de start van de opleiding tot en met het vierde studiejaar loopt de student stage op verschillende scholen, bij verschillende groepen en bij verschillende leerkrachten. De student kan, onder de voorwaarden die in het OER zijn opgenomen, stage lopen op een school voor speciaal onderwijs. Studenten zijn tevreden over de omvang van de stageperiode ('lesgeven leer je in de praktijk') en over de inhoud ervan. Ook het werkveld, alumni van de opleiding, leerkrachten en leidinggevenden op basisscholen geven aan content te zijn over de stageperiode. Het auditteam is tevreden over de wijze waarop de opleiding de praktijkcomponent vormgeeft. De begeleiding door leerkrachten van de Opleidingschool en vanuit de opleiding vinden studenten adequaat. Leerkracht en student hebben veelvuldig overleg, waaronder de terugkoppeling door de leerkracht van door de student verzorgde lessen.

De onderzoekende houding van de student loopt als een rode draad door het curriculum. Deze onderzoekende houding is door de opleiding op drie niveaus inzichtelijk uitgewerkt. Hierna, onder lectoraten, komen wij nog terug op de onderzoekscomponent in het curriculum.

Voor de universitaire Pabo geldt dat de integratie van de wetenschappelijke en beroepsgerichte oriëntatie tot stand komt in de leerlijn 'lerende professional', die beide opleidingen (binnen Pedagogische Wetenschappen van de VU en de lerarenopleiding basisonderwijs van Windesheim) gezamenlijk vormgeven. Voor het behalen van het diploma leraar basisonderwijs moet deze groep studenten voldoen aan alle eisen die de opleiding stelt. Deze studenten, veelal afgestudeerde vwo'ers, volgen geen minor omdat de verdieping van hun kennis plaatsvindt binnen de *Bachelor of Science*. Het auditteam heeft de opbouw van het curriculum bestudeerd en stelt vast dat dit aansluit bij de eisen van de doelgroep. Studenten vinden de opbouw inzichtelijk en logisch; het voldoet aan hun verwachtingen.

Lectoraten

Het auditteam heeft uitgebreid gesproken met lectoren die deel uit maken van het Kenniscentrum Bewegen en Educatie en is positief over de omvang en inhoud van de lectoraten. Binnen het Kenniscentrum wordt onderzoek uitgevoerd naar zowel bewegen als educatie. Lectoren, kenniskringleden, promovendi en docenten en studenten van de opleiding krijgen gelegenheid om deel te nemen aan de lectoraten. Docenten maken deel uit van het Kenniscentrum en voeren onderzoek uit. Zo nemen zij deel aan het lectoraat 'Pedagogische kwaliteit van het onderwijs', 'Leiderschap in onderwijs en opvoeding', 'Onderwijszorg en samenwerking binnen de keten', 'ICT en onderwijsinnovatie', 'Theologie en levensbeschouwing', 'Didactiek en inhoud van de kunstvakken', 'Bewegen, school en sport'. In feite, zo stelt het auditteam vast, bieden alle lectoraten goede aanknopingspunten voor de onderzoekscomponent van de opleiding.

Lectoren geven aan dat zij praktijkonderzoek door docenten en studenten beschouwen als een professionele leerstrategie die hen ondersteuning biedt op het terrein van de ontwikkeling van relevante kennis, een onderzoekende houding en het verbinden van theoretische en empirische kennis met de beroepspraktijk. Omdat ervoor gekozen is om lectoren op enige afstand te plaatsen van studenten, begeleiden lectoren de docenten. Vervolgens leren docenten de studenten onderzoeksvaardigheden. Een adequate aanpak van de opleiding omdat de onderzoekscomponent binnen de opleiding nu niet afhankelijk is van de aanwezigheid van een lector. De docenten zijn voldoende toegerust om de onderzoekscomponent te verzorgen. Het auditteam stelt vast dat zowel de onderzoekskennis als de onderzoeksvaardigheden van docenten voldoende zijn. Het is opleidingsbeleid om docenten blijvend de gelegenheid te bieden deel te blijven nemen aan het Kenniscentrum en de hieraan verbonden lectoraten.

Transfer theorie naar praktijk (en omgekeerd)

Het auditteam stelt vast dat de opleiding en de opleidingsscholen de praktijkcomponent op een inzichtelijke wijze hebben uitgewerkt. Met name de onderzoeksopdrachten binnen de kaders van *co-maker* zijn duidelijk beschreven en sluiten aan bij de praktijk. Deze opdracht is door de Opleidingsschool geformuleerd en sluit aan bij de ontwikkelthema's waar de Opleidingsschool zich op richt. Daarnaast werkt de Almeerse student aan domeinopdrachten waarbij hij pedagogische en algemeen (vak)didactische kennis en vaardigheden toepast binnen zijn stageschool. Op de vestiging in Zwolle werken studenten met onderzoeksthema's die gerelateerd zijn aan de lectoraten binnen het Kenniscentrum. De thema's zijn taal, rekenen, gedrag en zinvol leren. In het vierde studiejaar voert de student onderzoek uit binnen één van deze thema's.

Binnen de opleiding is ook ruimte voor de omgekeerde weg, van praktijk naar theorie. Studenten krijgen dan gelegenheid om, bijvoorbeeld, problemen die zij in de praktijk tegenkomen op de opleiding in een breder verband te bespreken. De docent heeft hierbij de rol van gespreksleider en laat de studenten onderling discussiëren waarbij zij een verbinding moeten leggen met de hun bekende theorie en daarbij kunnen verwijzen naar resultaten uit onderzoek. Ook krijgen studenten de gelegenheid om in groepsverband hun ervaringen tijdens de stage te delen. Een effectieve didactische aanpak van de opleiding om praktijkproblemen in de les te behandelen en deze te koppelen aan theorie én om studenten de gelegenheid te geven op elkaars (praktijk)problemen te reageren.

Niveaus in en samenhang van curriculum

Het auditteam stelt vast, het vierjarig curriculum van de varianten bestuderend, dat er sprake is van een duidelijke niveau-indeling met een stevige studielast:

- Het basisoniveau bereikt de student na afloop van het tweede studiejaar. Voor de student betekent dit dat hij kan werken binnen alle groepen van het basisonderwijs en start met het verzorgen van losse onderwijsactiviteiten. De student krijgt gaandeweg meer ruimte om gedurende één dagdeel lessen te verzorgen.
- Het gevorderde niveau bereikt de student aan het einde van het eerste semester in het vierde studiejaar. De student geeft les aan het jonge of het oudere kind. De student bereidt zelf zijn lessen voor en voert deze uit gedurende ten minste één dagdeel.
- Het bachelorniveau bereikt de student na het tweede semester van het vierde studiejaar. Hij is dan in staat leeractiviteiten af te stemmen op de leerbehoeften van leerlingen, hen begeleiding te bieden, leerprestaties en leervorderingen vast te stellen en op het niveau van het kind afgestemde feedback te geven.

De opleiding zorgt voor een horizontale samenhang in het curriculum door verschillende studieonderdelen te laten aansluiten bij het thema dat in een onderwijsperiode centraal staat. Zo krijgt de student inzicht in de verbanden én de verschillen tussen vakgebieden en leert hij bijvoorbeeld dat rekendidactiek iets anders is dan taaldidactiek. Ook tijdens de hoor- en werkcolleges komt de horizontale samenhang terug. Docenten wijzen tijdens hun lessen op de horizontale samenhang van het curriculum, aldus de studenten tijdens de audit.

De verticale samenhang krijgt op verschillende manieren vorm binnen het curriculum, onder andere door de complexiteit van het curriculum te laten toenemen. Dat kan door de student steeds meer eigen verantwoordelijkheid te geven of door de omvang van zijn taak op de opleidingsschool te vergroten. Studenten van de verschillende opleidingsvarianten bevestigen dit tijdens de audit op beide locaties. Naarmate studenten verder komen in hun opleiding, geeft de opleiding hen steeds meer vrijheid én verantwoordelijkheid om zelf lessen voor te bereiden en te geven. Het auditteam is van oordeel dat de samenhang van het curriculum, zowel horizontaal als verticaal, duidelijk is uitgewerkt.

Kennisontwikkeling

Het auditteam stelt vast dat de opleiding de landelijke kennisbasis in het curriculum heeft verwerkt. In schemavorm heeft de opleiding uitgewerkt hoe de EC's verdeeld zijn over de verschillende studieonderdelen. In de Onderwijs- en Examenregeling van de opleiding op beide vestigingen is de kennisbasis vastgelegd. Binnen de kaders van de BoKS leerlijn besteedt de opleiding aandacht aan de vakdomeinen Nederlands, Rekenen/Wiskunde, Mens en Wereld, Kunstzinnige Oriëntatie, Pedagogiek, Engels, Bewegingsonderwijs, geestelijke stromingen en Handschrift. De opleiding biedt deze studieonderdelen met name gedurende de eerste twee studiejaar aan op de dagopleiding. Binnen de *e-learning* variant gebeurt dit door (interactieve) leeropdrachten op de elektronische leeromgeving. Studenten geven aan dat dit op een heldere wijze is vormgegeven zodat iedere leeropdracht voor zich spreekt en weinig of geen toelichting behoeft.

Profielen

Wat betreft de profilering kan de student kiezen uit de uitstroomprofielen: Jonge Kind en Oudere Kind. Voor studenten die voor het Jonge Kind kiezen geldt dat zij na afstuderen lesgeven in de onderbouw van het (speciaal) basisonderwijs. Zij kunnen in de eerste groepen van het basisonderwijs spelgeoriënteerd les geven. Zij hebben inzicht in de inhoud van de vakgebieden tot en met de groep 3-4 en zijn in staat op een pedagogisch- en onderwijspsychologisch verantwoorde wijze om te gaan met het jonge kind. Tot de vakgebieden die studenten verzorgen behoren het Aanvankelijk Rekenen en Aanvankelijke Taal. Zij houden bij de vormgeving van het onderwijs rekening met de ontwikkelingsfase waarin het jonge kind zich bevindt en passen de didactische werkvormen in te zetten.

De opleiding zorgt voor een passende vormgeving van ieder vak. Studenten maken zich onderwijsconcepten eigen die gelden voor de uitstroomprofielen: het Jonge Kind en het Oudere Kind. Vervolgens moet de student in staat zijn om te komen tot verantwoorde keuzes in het onderwijs voor beide leeftijdsgroepen. Voor studenten die bijvoorbeeld kiezen voor het uitstroomprofiel Oudere Kind geldt dat zij les kunnen geven aan leerlingen in de midden- en bovenbouwgroepen van het basisonderwijs. Studenten kunnen bij de leeftijdsgroep passende werkvormen inzetten.

Ontwikkeling beroepsvaardigheden

Vanaf de start van de opleiding is de onderzoekende houding van de student een belangrijk onderwerp dat vervolgens als een rode draad door de opleiding loopt. Tevens leert de student hoe hij een les opbouwt en werkt hij daarbij drie aspecten uit, die van belang zijn voor een goede lesvoorbereiding. Te denken valt hierbij aan de aansluiting bij de beginsituatie van de leerling, het kiezen van een werkvorm en de bijpassende didactiek en het bepalen van de wijze van toetsing. De student moet leren om de gegeven les te evalueren en daarbij gebruik te maken van de input van de coach op de basisschool. Tot de door student te ontwikkelen beroepsvaardigheden hoort dan ook het kunnen reflecteren, het openstaan voor de mening van anderen en het kunnen aangeven wat de consequenties van een evaluatie zijn voor het eigen handelen. De opleiding heeft in het handboek 'Opleiden in de school' de praktijkcomponent vastgelegd per onderwijsperiode en duidelijk beschreven wat zij van de student verwacht. Ook zijn hierin de beoordelingsformulieren opgenomen voor de stage die het auditteam een goed beeld gaven van wát en hoe de opleiding beoordeelt. Dit gebeurt op een ook voor een buitenstaander inzichtelijke wijze. Dit geldt eveneens voor de wijze waarop de opleiding de stagecomponent heeft uitgewerkt en waarin duidelijk naar voren komt dat de student vanaf de propedeuse ruim de gelegenheid krijgt om kennis te maken met het beroepenveld.

De opleiding besteedt bij de beroepsvaardigheden aandacht aan de rollen die een leerkracht heeft: de interpersoonlijke, de pedagogische, de onderzoekende, de vakinhoudelijke & didactische en de organisatorische rol.

De student leert om deze rollen in vier verschillende situaties: het werken met leerlingen, met collega's, met ouders en collega's en met zichzelf in het kader van de professionele ontwikkeling. De opleiding heeft de beroepsrollen en praktijksituaties in een schema met elkaar in verband gebracht waardoor er duidelijk overzicht ontstaat de bekwaamheden waarover een afgestudeerde leerkracht dient te beschikken. Studenten geven tijdens de audit op beide vestigingen aan dat zij deze beroepsrollen herkennen en dat zij het van belang vinden dat de opleiding hen uitgebreid de gelegenheid biedt om aan deze beroepsrollen te werken.

Om de juiste beroepsvaardigheden bij haar studenten te kunnen blijven ontwikkelen, heeft de opleiding structureel contact met het beroepenveld over het functioneren van de student en zijn beroepsvaardigheden. Dan komen tevens ontwikkelingen in het vakgebied ter sprake die implicaties hebben voor de beroepsvaardigheden waarover de student dient te beschikken. De opleiding heeft dit proces, het verwerken van nieuwe ontwikkelingen in het programma, op beide vestigingsplaatsen op een inzichtelijke wijze vormgegeven. Het beroepenveld is tevreden over de contacten met de opleiding en over de wijze waarop en de frequentie waarmee zij gelegenheid krijgt om nieuwe ontwikkelingen met de opleiding te bespreken.

Instream

Voor de opleiding gelden de wettelijk vastgestelde toelatingseisen. Dit betekent dat de student beschikt over een afgeronde vwo-, havo- of mbo-4 opleiding. Voor de *e-learning* variant geldt dat er sprake is van een *intake* en een training 'Starten met *e-learning*'. Bij de *intake* is dan bijzondere aandacht voor de geschiktheid van de aspirant student. Er is een verplichte startdag waarbij studenten en docenten met elkaar kennismaken.

Getalsmatig is de instroom op beide vestigingen teruggelopen, met uitzondering van de Universitaire Pabo. Als één van de oorzaken van de terugloop van het aantal studenten noemt de opleiding de strenge toelatingseisen.

Door de niveauverhoging binnen de opleiding is het voor mbo'ers moeilijk om een goede aansluiting te vinden. Het plannen van de studie en het bestuderen van de theorie is voor hen niet altijd vanzelfsprekend. Daarom werkt de opleiding op beide vestigingsplaatsen aan een doorlopende 'leerlijn mbo-hbo' waarbij aspirant studenten tijdens hun mbo-opleiding al studieonderdelen volgen op hbo-niveau. Tevens worden op het mbo vanaf 2011 verplichte landelijk toetsen afgenomen op het terrein van Nederlands en Rekenen. De opleiding geeft geen vrijstelling aan studenten met een afgeronde mbo-opleiding.

De opleiding kent een uitgebreide *intake*procedure waarbij de opleiding een gesprek voert met de student over zijn motivatie voor de opleiding en het beroep waarbij de opleiding tevens een beeld krijgt van de beginsituatie van de student. Dit leidt tot een advies. In de propedeuse oriënteert de student zich op de studie en het beroep en stelt zich daarbij de vraag: ben ik geschikt voor het beroep en kan ik het niveau en de studielast aan? Iedere student krijgt binnen één maand een studieloopbaanbegeleider toegewezen (zie hierna).

De opleiding biedt studenten voorts de gelegenheid op extra ondersteuning op de terreinen studievoortgang, Rekenen, Nederlands, de wereldoriënterende vakken en Engels. De opleiding neemt landelijke toetsen af bij de vakken Nederlands, Rekenen/Wiskunde en bij Mens en Wereld. In de propedeuse laat de student zien dat hij de SBL-competenties op basisniveau beheerst en hij voldoet aan de kennis en vaardigheidsdoelen van de verschillende vakken. Tevens neemt de opleiding het functioneren mee van de student in de praktijk op de Opleidingsschool. De studieloopbaanbegeleider voert met iedere startende student na zes weken een gesprek over de studievoortgang en de studieresultaten. Het auditteam stelt vast dat de begeleider drie gesprekken voert met de student alvorens hij een voorlopig studieadvies geeft. Aan het einde van het eerste studiejaar krijgt de student een bindend studieadvies.

In de Onderwijs- en Examenregeling van de opleiding is opgenomen dat er sprake is van een breed scala aan maatregelen, van *autumn-* en *springcourses* tot en met het bespreken van studentcasussen op teamniveau, om de kwaliteit van het cohort studenten te vergroten. Nog niet alle maatregelen blijken bij te dragen tot een verbetering van de rendementen. De opleiding blijft zoeken naar maatregelen om de rendementen te verbeteren en kijkt daarbij ook naar maatregelen die andere opleidingen nemen op dit gebied.

Internationalisering

De opleiding richt zich met haar onderwijs in de eerste plaats op de Nederlandse situatie. De opleiding stimuleert haar docenten en studenten om over de grens te kijken en kennis te maken met de wijze waarop in het buitenland het primair onderwijs vorm en inhoud krijgt en aan welke eisen leerkrachten dienen te voldoen. Een paar voorbeelden ter illustratie. Tijdens een studiereis in het tweede studiejaar maken alle studenten kennis met het onderwijssysteem in het land dat zij bezoeken. Studenten (en docenten) bereiden zich voorafgaand aan de reis voor en bespreken hun bevindingen na afloop op de opleiding. Zo bestuderen zij relevante literatuur over het onderwijssysteem en formuleren zij onderzoeksvragen die zij tijdens de reis moeten beantwoorden. Na de reis wisselen studenten hun bevindingen uit in thematische groepen. Studenten kunnen verder kiezen voor een internationale minor binnen Windesheim. De opleiding gebruikt voor een aantal studieonderdelen anderstalige literatuur. Bij het afsluitend examen dient de student gebruik te maken van internationale literatuur en kan hij zijn afstudeeronderwerp in internationaal perspectief schetsen. Dat laatste, zo stelt het auditteam vast, gebeurt nog niet in alle afstudeerwerken.

In het derde studiejaar hebben een aantal studenten van de vestiging Windesheim Flevoland een bezoek gebracht aan Marokko binnen de kaders van de minor Ontwikkelingsgericht Onderwijs. Een relevant initiatief, mede gelet op het aantal van oorsprong Marokkaanse families in de regio Almere die hun kinderen naar het primair onderwijs sturen. Daartoe heeft de opleiding contacten met een onderwijsinstelling in Marokko. Ook wisselt de opleiding studenten uit met buitenlandse onderwijsinstellingen en is er, zoals hiervoor onder standaard 1 aangegeven, sprake van uitwisseling van onderwijsinhoudelijke informatie. Alles bij elkaar volgens het auditteam relevante beleidskeuzes die de opleiding voldoende internationale kleur geven.

Docenten en begeleiders

In een prestatieakkoord met het bevoegd gezag van de onderwijsinstelling heeft de opleiding concrete afspraken gemaakt over het opleidingsniveau van haar docenten. Voor de opleiding betekent dit dat zowel de docenten op beide vestigingen als de begeleiders/coaches op de Opleidingsscholen op het vakgebied (vak)inhoudelijk en opleidingsdidactisch voldoende toegerust moeten zijn. De uitgebreide publicatielijst van docenten die het auditteam heeft gezien, toont aan dat zij betrokken zijn bij onderzoek dat direct verband houdt met het vakgebied. Het auditteam spreekt haar waardering uit over deze brede betrokkenheid van de docenten.

De opleiding presenteert in een overzicht de kwaliteit van haar docententeam. Daaruit blijkt dat zij fors inzet op het verder verhogen van het niveau van haar docententeam. Het beleid is dat alle medewerkers beschikken over een afgeronde masteropleiding. Zo volgden ten tijde van de audit acht docenten in Almere en vijf docenten in Zwolle een masteropleiding op een voor de opleiding relevant terrein. In totaal zijn vier docenten bezig met een promotietraject, vijf zijn gepromoveerd. Positief is dat de opleiding haar docenten stimuleert om zich aan te sluiten bij expertisecentra op het terrein van lerarenopleidingen en bij beroepsverenigingen waaronder het Expertisecentrum Lerarenopleiding Wiskunde en Rekenonderwijs, de Vereniging Lerarenopleiders Nederland en de Vereniging voor Techniek Primair Onderwijs. Het auditteam beschouwt dit als belangrijk omdat docenten op deze wijze goed op de hoogte blijven van ontwikkelingen op het terrein van het leraarschap in het algemeen en de verschillende vakgebieden (waaronder taal, rekenen, techniek, etc.) in het bijzonder.

Thans beschikken in Almere van de 29 docenten 17 over een mastergraad en 2 over een PhD. In Zwolle beschikken van de 38 docenten er 28 over een mastergraad en 3 over een PhD. In 2017 dient het aantal masteropgeleide docenten te zijn toegenomen tot 27 in Almere en 35 in Zwolle. Gelet op de inspanningen van de opleiding op beide vestigingen op dit terrein is dit volgens het auditteam haalbaar.

Binnen het takenpakket van de docent bestaat ruimte voor professionalisering, zowel vakinhoudelijk als didactisch. Opleiden en onderzoeken heeft de opleiding met elkaar verbonden. Voor docenten betekent dit dat zij onderzoekservaring en onderzoeksvaardigheden inbrengen in het onderwijs. In Almere is onder begeleiding van een lector gewerkt aan *on the job* training op het terrein van onder en onderzoeksbegeleiding. In Zwolle hebben docenten teamscholing gevolgd die zich vooral richtte op opleidingsdidactiek. Binnen de opleiding is het beleid dat docenten deelnemen aan de lectoraten. Ten tijde van de audit participeren 21 docenten van de opleiding in het lectoraatsonderzoek binnen één van de zeven lectoraten.

Tijdens het gesprek met vertegenwoordigers uit het werkveld, o.a. met ASG-vertegenwoordigers, is het auditteam gebleken dat de opleiding zeer nauwe contacten onderhoudt met het werkveld: het primair onderwijs. Deze structurele contacten vinden plaats op alle niveaus: bestuurders, schoolopleiders en coaches/mentoren. Hierdoor ontstaat er tussen de opleiding in Almere en Zwolle en de Opleidingsscholen een natuurlijke band die er toe leidt dat beide partijen verantwoordelijkheid voelen en nemen voor het opleiden van leraren vanuit een gemeenschappelijk ontwikkeld en vastgesteld beroepsbeeld met ambitieuze eindkwalificaties. De opleiding heeft met alle Opleidingsscholen afspraken gemaakt over de eisen/kwaliteit van de begeleiders in de basisschool. Dit is vastgelegd in convenanten en in samenwerkingsovereenkomsten met de opleiding en de participerende besturen in Overijssel, Drenthe en Flevoland. De schoolopleiders en de begeleiders (leerkrachten) op de basisschool zijn getraind door Windesheim en beschikken over de kennis en de vaardigheden om studenten te begeleiden. Studenten bevestigen dit tijdens de audit: de kennis en vaardigheden van begeleiders zijn voldoende. Zowel in Almere als in Zwolle is vorig studiejaar de (her)certificering voor studentbegeleiders afgerond, hebben alle docenten een basistraining op het terrein van toetsing gevolgd en volgen leden van de toets- en examencommissie thans de 'senior kwalificatie examinering'. De studentbegeleiders van de opleiding zijn gecertificeerd loopbaanbegeleider. Op dit punt houdt de opleiding de vinger nadrukkelijk aan de pols, zo blijkt tijdens het gesprek met vertegenwoordigers van de Opleidingsscholen.

Voorzieningen

De voorzieningen voor studenten die deze opleiding volgen, bestaan in feite uit twee componenten: de fysieke voorziening 'Windesheim' en de fysieke voorziening 'Opleidingsschool'. De voorzieningen op de opleidingsschool zijn voor studenten minstens zo belangrijk, wellicht zelfs belangrijker zoals de studenten lieten weten tijdens de audit, dan de voorzieningen van de Windesheim. Op de opleidingsschool treft de student faciliteiten aan binnen een authentieke omgeving: de basisschool in de stad (Almere) of in de stad en dorp in de regio (Zwolle e.o.). Zij krijgen dan een goed beeld van het voorzieningenniveau. Een prima manier volgens zowel de studenten als het auditteam om een indruk te krijgen van de praktijk.

De voorzieningen op beide locaties zijn voldoende. Zij bieden de mogelijkheid aan studenten om te werken aan groepsopdrachten. De ICT-voorzieningen zijn voldoende evenals de bibliothecaire voorzieningen. Studenten kunnen hier leermateriaal lenen dat zij gebruiken op hun opleidingsschool. Verder maakt de opleiding voor alle varianten gebruik van de elektronische leeromgeving N@tschool. Alle informatie die de student nodig heeft, is hier terug te vinden. Voor de *e-learning* variant is N@tschool naast de praktijk in de Opleidingsschool, de aangewezen leeromgeving.

Omdat er binnen deze variant nauwelijks sprake is van fysiek contact tussen de opleiding en de student, is N@tschool dé aangewezen leeromgeving voor hen. Studenten geven aan dat de kwaliteit van de elektronische leeromgeving, na een eerdere fase waarin sprake was van aanloopproblemen, steeds beter wordt en inmiddels het stadium heeft bereikt van goed bruikbaar.

Begeleiding

De opleiding besteedt ruim aandacht aan een zo optimaal mogelijke begeleiding van de student. Voor beide vestigingen geldt dat de studentbegeleiding op de opleiding plaatsvindt in kleine groepen. Studenten en hun begeleider bespreken dan in ieder geval het functioneren van de student in de praktijk maar ook andere onderwijs gerelateerde thema's. Bij Windesheim Flevoland zijn de doelen, de inhoud en de opzet van de begeleidingslijn uitgewerkt binnen de kaders van SPOOR (Samen Presteren, Onderzoeken, Ontwerpen en Reflecteren), op de vestiging in Zwolle maakt de studentbegeleiding deel uit van het studieonderdeel 'Persoon & Beroep'. Deze begeleiding is, zo stelt het auditteam vast, stevig zowel wat vorm/intensiteit als wat inhoud betreft.

Binnen de kaders van het Opleiden in de School onderscheidt de opleiding op de locatie Almere vier begeleidingsvormen waaronder de individuele begeleiding van de student tijdens de stage door de mentor en de schoolopleider. Ook kent de opleiding hier 'jaarlaag doorbroken' en 'jaarlaag gebonden' coachgroepen op het terrein van studentbegeleiding. Hier wisselen studenten hun ervaringen uit, geven zij elkaar tips en werken zij samen aan hun *co-maker* (onderzoeken en opdrachten die geformuleerd zijn vanuit het ontwikkelthema van de basisschool). Begeleiding vindt plaats door de vakinhoudelijke coach vanuit de opleiding, schoolopleider en experts van de basisscholen. Deeltijdstudenten en vierdejaars voltijdstudenten werken samen binnen 'jaarlaag gebonden' coachgroepen onder begeleiding van een (vakinhoudelijke) coach waar zij werken aan hun *co-maker*.

Voor de begeleiding op de vestigingsplaats Zwolle geldt dat de vakdocent, de klassendocent, de leerwerkbegeleider, de coach en de onderzoeksbegeleider studenten begeleiden. Daarnaast vindt begeleiding plaats op de opleiding tijdens intervisiebijeenkomsten of gesprekken en op de basisschool door lesbezoek en begeleidingsgesprekken. Al met al, zo stelt het auditteam vast, is er sprake van een omvangrijke begeleiding van studenten op zowel de opleiding als op de basisschool.

Begeleiding van de *e-learning* student is door de opleiding duidelijk uitgewerkt. Het begeleiden van studenten *e-learning* middels het modereren in de digitale leeromgeving is nog een aandachtspunt. Docenten zijn voor studenten via e-mail of telefonisch bereikbaar. Twee keer per jaar is er een verplichte contactdag. Doordat het aantal studenten dat deze variant volgt beperkt is, is er sprake van, zoals studenten het uitdrukten, geanimeerde bijeenkomsten die zij als waardevol beschouwen omdat zij hen motiveren: zij wisselen suggesties onderling uit en met docenten. Dit heeft onder andere geleid tot een verbetering van de elektronische leeromgeving. Deze is thans duidelijker, overzichtelijker en daarmee klantvriendelijker.

Weging en oordeel

Overwegende dat de opleiding (i) een curriculum aanbiedt dat zeer nauw aansluit bij de ambitieuze eindkwalificaties (ii) een betekenisvolle samenhang en een effectieve didactiek in haar programma heeft gerealiseerd (iii) studenten ruime keuzemogelijkheden biedt, (iv) aan zowel praktijk als aan onderzoek een prominente plaats heeft gegeven in het curriculum en (v) intensief met het werkveld samenwerkt, acht het auditteam een oordeel 'goed' zeer wel op zijn plaats.

Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

De locaties Almere en Zwolle hadden een eigen toetsbouwwerk en toetsplan. De toetssystemen groeien steeds meer naar elkaar toe daarbij gebruikmakend van een gemeenschappelijk toetsbeleid. Het toetsbeleid dat voor beide vestigingen geldt, zorgt er voor dat de opleiding álle vereiste competenties en kennisdoelstellingen toetst. Toetsing vindt plaats op drie niveaus: basis, gevorderd en bachelor. De opleiding beschouwt toetsen als een instrument om het leren doelgericht te bevorderen. Studenten krijgen informatie over het bereikte resultaat, het leerproces en krijgen handvatten aangereikt voor hun verdere ontwikkeling. De opleiding heeft de landelijke kennisbases op het gebied van taal en rekenen/wiskunde op beide opleidingslocaties in het toetssysteem verwerkt. Voor de overige vakken geldt, dat de opleiding de kennisbases toetst met zelf ontwikkelde toetsen.

Opzet van het toetssysteem

In het leer- en toetsplan van de opleiding zijn de toetsvormen beschreven. Hiertoe behoren opdrachten, *multiple choice* en open vragen, presentaties, mondelinge tentamens en assessments. In het leer- en toetsplan heeft de opleiding een overzicht opgenomen van de wijze waarop zij alle competenties en doelstellingen van de landelijke kennisbases dekt. Het auditteam stelt vast dat dit op een goede en inzichtelijke wijze is gebeurd.

De opleiding maakt een onderscheid tussen de inrichting van de toetsing van de praktijk, en van de vaklijn waarbinnen zij met name de kennis toetst. De toetsing van de praktijk vindt plaats op de basisschool. Hier laat de student in verschillende beroepssituaties zien dat hij beschikt over de vereiste competenties. De opleiding heeft indicatoren ontwikkeld waarop zij de student beoordeelt, inclusief *rubrics* die het onderscheid tussen de scores goed, voldoende en onvoldoende beschrijven. Iedere periode beoordeelt de begeleider van de opleiding de student op de basisschool. De begeleider op de basisschool, in de regel de leerkracht, geeft een adviesbeoordeling. De gangbare praktijk is dat beide begeleiders gezamenlijk tot een oordeel komen, conform de vastgestelde procedures. In veruit de meeste gevallen lukt dit; is er sprake van een verschil in beoordeling, dan is het oordeel van de begeleider van de opleiding als eindverantwoordelijke doorslaggevend. Zowel in Almere als in Zwolle vindt op drie momenten (basis, gevorderd en bachelor) tijdens de opleiding een integrale toetsing plaats. De zevende competentie, die verwijst naar reflectie en persoonlijke en professionele ontwikkeling, staat daarbij centraal.

Het auditteam heeft tijdens de audit uitgebreid aandacht besteed aan de wijze waarop de opleiding de kennis per vakonderdeel toetst op beide locaties. Daartoe zijn kennistoetsen bestudeerd afkomstig van beide vestigingen. Het auditteam is van oordeel dat de kennistoetsen van de opleiding op beide locaties valide en betrouwbaar zijn. Zij zijn voldoende over de studiestof verspreid en bieden de student de gelegenheid zijn kennis met voldoende diepgang te presenteren. De kennistoetsen sluiten goed aan bij de doelstellingen en competenties én bij de praktijkcomponent van de opleiding.

De student maakt per vakdomein meerdere toetsen die tezamen de doelen uit de kennisbases dekken. Dit gebeurt met name in het eerste en tweede studiejaar als de student de theoretische basis verwerft voor de verschillende vakken. Summatieve toetsing geeft de student en de opleiding een betrouwbaar beeld of de student over voldoende inhoudelijke kennis beschikt per vakgebied. In het eerste jaar neemt de opleiding ook de landelijke basiskennistoetsen af op de terreinen Nederlands, Rekenen en Wereldoriëntatie, vanaf het eind tweede studiejaar gevolgd door de landelijke kennistoets op de gebieden Nederlands en Rekenen. Vanaf het derde studiejaar, als de student de kennisbasis heeft verworven, werken studenten aan complexere doelstellingen en toetst de opleiding door middel van ingewikkelde opdrachten.

Wat betreft de onderzoekende houding van de student en het niveau waarop de student zijn handelen onderbouwt toetst de opleiding dit iedere periode van 3 à 4 maanden. De toetsing hiervan is op de vestigingsplaats Almere geborgd door de *co-maker* en de domeinopdrachten. In Zwolle vindt toetsing plaats aan de hand van beroepsproducten en het vakdidactisch portfolio waar de Zwolse student gedurende 3½ jaar aan werkt.

Het auditteam heeft tijdens de audit gesproken met vertegenwoordigers van zowel de examen- als de toetscommissie en stelt vast dat zij voldoende zijn toegerust voor hun taak. Zij opereren onafhankelijk van het management. Er is sprake van één examencommissie voor beide opleidingslocaties. De examencommissie rapporteert jaarlijks aan de domeindirecteur. Het auditteam heeft jaarverslagen bestudeerd van de examencommissie en stelt vast dat de activiteiten die de examencommissie hierin beschrijft, een voldoende helder beeld geven van de taken en verantwoordelijkheden. Zo besteedt zij aandacht aan deskundigheidsbevordering van de leden van de commissie, wijst zij examinatoren en assessoren aan op basis van vastgelegde criteria, controleert zij de kwaliteit van examinering en bepaalt zij de richtlijnen voor de beoordeling en vaststelling van tentamenuitslagen. Samengevat stelt het auditteam vast dat er sprake is van een inhoudelijk goed jaarverslag waaruit blijkt dat de examencommissie haar taakstelling serieus neemt en handelt conform de geldende wet- en regelgeving binnen de WHW.

Per locatie is er één toetscommissie die ressorteert onder de examencommissie. Beide toetscommissies zijn met ingang van het studiejaar 2014-2015 gefuseerd tot één toetscommissie. Deze is verantwoordelijk voor de kwaliteit van de tentamens en de examens op beide locaties. De *eind*verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de examencommissie. De toetscommissie is verder verantwoordelijk voor de coördinatie van de toetsplannen, de toetsconstructie en toetsafname, de procesgang rond de toetsafname en beoordeling en de advisering rond toetskwaliteit. Een examiner, in de regel een vakinhoudelijke docent, stelt een toetsplan op dat de toetscommissie bestudeert en beoordeelt. Daarbij hanteert zij vastomlijnde criteria op het terrein van validiteit, betrouwbaarheid en transparantie. Na goedkeuring door de toetscommissie kan de opleiding de toets afnemen. Alle examinatoren hebben een basiscursus gevolgd op het terrein van toetsing.

Het afsluitend examen

Vanaf het studiejaar 2013-2014 geldt voor beide locaties een gemeenschappelijk vormgegeven afsluitend examen. Dit is beschreven in een studiewijzer en in de Onderwijs- en Examenregeling.

Het auditteam stelt vast dat er sprake is van een afsluitend examen voor het praktijkdeel en voor het onderzoeksdeel. Dus, de opleiding beoordeelt het functioneren van de student in de praktijk op de basisschool én het praktijkgericht onderzoek dat de student uitvoert. Voor de begeleiding van studenten in de praktijk zet de opleiding een begeleider in van de basisschool. Gedurende een semester beoordeelt deze begeleider twee keer de student en bepaalt dan de ontwikkeling van de student.

Bij een onvoldoende eerste of tweede tussenbeoordeling is er overleg tussen de basisschool en de opleiding en neemt de opleiding vervolgens maatregelen in samenspraak met de student. Vanuit de opleiding bezoekt een begeleider de student eenmaal gedurende de eerste weken. Zowel het werkveld als de opleiding zijn betrokken geweest bij het concreet vormgeven aan het afsluitend praktijkexamen. Zo heeft het werkveld commentaar gegeven op het beoordelingskader en de te volgen beoordelingsprocedure. Het werkveld geeft tijdens de audit aan tevreden te zijn over de door de opleiding gevolgde afstudeerprocedure. Zij zijn betrokken bij de afstudeerprocedure en bij het opstellen van de afstudeercriteria.

Het auditteam merkt op het een goed initiatief te vinden van de opleiding om de beoordelingscriteria en de beoordelingsprocedure te *benchmarken* met de eerder genoemde onderwijsinstellingen in België en Zweden. Ook schakelt de opleiding externen in, waaronder een lector van Fontys Hogescholen, op het terrein van toetsen en didactisch concept in 2014.

Voor het praktijkdeel van het afsluitend examen geldt dat de opleiding zeven SBL-competenties toetst. De LiO/afstudeerstage is voor de student de laatste stage in de praktijk. De student toont aan dat hij in staat is om zelfstandig te functioneren binnen een klas en zelf verantwoordelijkheid te dragen voor (de organisatie van) het leerproces. Hij studeert af in de groep die past bij het gekozen afstudeerprofiel: het jonge kind óf het oudere kind. De opleiding beoordeelt de competenties op basis van een voorbereidende paper die is geschreven door de student, een lesbezoek en een nagesprek tussen student en examinatoren afkomstig van de opleiding en het werkveld.

Bij het praktijkgericht onderzoek laat de student zien dat hij in staat is om zelfstandig een onderzoek uit te voeren over een praktijkrelevant thema. Voor Windesheim Flevoland geldt dat de student voor zijn afstuderen een onderzoeksvraag kiest die gerelateerd is aan een ontwikkelthema van de basisschool. Op de vestiging in Zwolle stemmen studenten met hun basisschool af welke mogelijkheden er zijn om met onderzoek een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van de school. Heeft de student overeenstemming bereikt met de basisschool en de opleiding over zijn onderzoeksthema, dan stelt hij een probleemstelling op, schetst hij een theoretisch kader en onderzoeksopzet en inventariseert hij de instrumenten die nodig zijn om het onderzoek uit te voeren. Begeleider en eerste examinator keuren dit plan van aanpak goed waarna de student groen licht krijgt en aan de slag kan. Twee onafhankelijke examinatoren beoordelen het definitieve onderzoeksrapport. Eén van de examinatoren is deskundig op het terrein van het onderzoeksthema.

Voor Almere geldt dat de opleiders van de opleiding die als coach verbonden zijn aan de Opleidingsscholen de onderzoeken begeleiden. Zij zijn immers deskundig op het terrein waarop de Opleidingsschool haar vraagstukken formuleert. Twee lectoren zorgen voor de professionalisering van het team bij het begeleiden en beoordelen. Op de Zwolse vestiging wordt gewerkt met thema's afkomstig van de lectoraten en wordt de student begeleid door docenten die ook onderzoek uitvoeren naar het door de student gekozen thema.

Het auditteam heeft voorafgaand aan de audit afstudeerproducten opgevraagd bij de opleiding van beide varianten en locaties, inclusief de Universitaire Pabo en van studenten die de afstandsvariant van de opleiding hebben afgerond. Het betreft zowel de rapportage van het praktijkgericht onderzoek als het portfolio van de student. Het auditteam komt samengevat tot de volgende observaties en beoordeling, te beginnen met het portfolio. Dit is bij de door het auditteam bestudeerde portfolio's goed vormgegeven en inhoudelijk interessant. Zij gaven het auditteam inzicht in de ontwikkeling én de professionele groei van individuele studenten gedurende de vierjarige opleiding. Wel maakte een aantal portfolio's een wat rommelige indruk en lieten een andere opbouw zien dan de portfolio's die het auditteam als 'goed' kwalificeert.

Het auditteam heeft verder de rapportages bestudeerd van het praktijkgericht onderzoek.

Deze eindwerkstukken waren in de meeste gevallen informatief, praktijkrelevant en interessant wat onderwerpkeuze/vraagstelling betreft. De onderzoekskant van de scripties laat een wisselend beeld zien: is dit bij de ene scriptie goed uitgewerkt, bij de andere scriptie is er sprake van een te algemene conclusie waarbij de uitgevoerde interventies onvoldoende gevalideerd zijn.

Uiteindelijk is één eindwerkstuk door het auditteam als onvoldoende beoordeeld, mede omdat de student onvoldoende antwoord geeft op de onderzoeksvraag. Het auditteam beoordeelt de door de opleiding uitgevoerde beoordelingen over het algemeen als correct. De door de opleiding gevolgde beoordelingsprocedure is voldoende traceerbaar. De schriftelijke uitdrukingsvaardigheid van studenten is voldoende.

Weging en oordeel

Overwegende voor de verschillende varianten dat (i) de opleiding beschikt over een uitgewerkt toetssysteem waarin heldere procedures zijn opgenomen en waarin afspraken en verantwoordelijkheden belegd zijn, dat (ii) kennistoetsen de landelijke kennisbases toetsen en deze van voldoende niveau zijn, dat (iii) de toets- en de examencommissie zodanig gepositioneerd zijn binnen de opleiding dat zij de hun toebedeelde taken onafhankelijk en naar behoren kunnen uitvoeren en dat (iv) de door het auditteam bestudeerde eindproducten op hbo-bachelorniveau zijn, met daarbij de aantekening dat de portfolio's wat vorm en inhoud betreft en de onderzoekskant bij enkele eindwerken een wisselend beeld laten zien, komt het auditteam voor deze standaard tot het oordeel voldoende.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

Het auditteam heeft gedurende beide auditdagen een opleiding gezien die de afgelopen jaren een forse inhaalslag heeft gemaakt. Duidelijk merkbaar was de gedrevenheid van het management en het team docenten op beide vestigingsplaatsen. Men *gáát* er voor en laat aan de buitenwereld zien in staat te zijn goed toegeruste, nieuwsgierige en op onderzoek gerichte professionals af te leveren. De opleiding stelt niet alleen eisen aan de studenten, omgekeerd zijn studenten ook kritisch naar de opleiding. Dat leidt, zo stelt het auditteam vast, tot een opleiding leraar Basisonderwijs in Almere en Zwolle waar sprake is van *eagerness*, waar docenten en studenten gemotiveerd zijn binnen een fysieke omgeving, lees: het werkveld, dat betrokken is en wil zijn bij de opleiding. Er is sprake van een gedeelde verantwoordelijkheid tussen opleiding en werkveld. Dit leidt tot een curriculum dat voldoet aan de landelijke eisen. De kennisbases geven afgestudeerden van beide vestigingen voldoende vakinhoudelijk bagage mee om in de onderwijspraktijk aan de slag te gaan. Zowel het werkveld als de alumni bevestigden dit beeld. Voor het auditteam een belangrijk punt en reden te meer de NVAO te adviseren om de Hbo-bacheloropleiding leraar Basisonderwijs van Hogeschool Windesheim, vestiging Almere en Zwolle, in de varianten voltijd, voltijd *e-learning*, deeltijd en de Universitaire Pabo voor de periode van zes jaar te accrediteren.

Op grond van de beslisregels van de NVAO leidt dit tot het *overall* oordeel: voldoende voor de Hbo-bacheloropleiding leraar basisonderwijs.

6. AANBEVELINGEN

Hierna volgt een aantal aanbevelingen van het auditteam aan de opleiding. Deze aanbevelingen hebben verder geen invloed op de weging en oordelen van het auditteam eerder in dit rapport.

- Een opleiding die streeft een topopleiding te zijn, zou in de optiek van het auditteam een bloeiende alumnivereniging mogen hebben.
- Koester de omvang en de positie die de lectoraten innemen op het curriculum en op de begeleiding van de onderzoeksvaardigheden van leraren en studenten.
- Scherp de wijze van beoordelingen van de afstudeeropdrachten nog meer aan, vooral het verschil tussen een voldoende en onvoldoende.

BIJLAGE I Scoretabellen

Scoretabel paneloordelen Hogeschool Windesheim hbo-bacheloropleiding leraar Basisonderwijs voltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde eindkwalificaties	G
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	G
Standaard 3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	V
Algemeen eindoordeel	V

Scoretabel paneloordelen Hogeschool Windesheim hbo-bacheloropleiding leraar Basisonderwijs deeltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde eindkwalificaties	G
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	G
Standaard 3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	V
Algemeen eindoordeel	V

BIJLAGE II Opleidingsspecifieke eindkwalificaties

A) Totaaloverzicht toetsing van eindkwalificaties in afsluitend examen

OVERIG: toetsing van kennisbasisdoelen in vaklijn BA: afsluitend examen praktijk: bachelorassessment (les en nagesprek) PPT: afsluitend examen praktijk: persoonlijke praktijktheorie (paper) PGO: afsluitend examen: praktijkgericht onderzoek	Interpersoonlijk en pedagogisch competent	Vakinhoudelijk en didactische competent	Organisatorische competent	Competent in het samenwerken met collega's	Competent in het samenwerken met de omgeving	Competent in reflectie en ontwikkeling: onderzoekende houding
Kennis en inzicht <i>Heeft aantoonbare kennis en inzicht van een vakgebied, waarbij wordt voortgebouwd op het niveau bereikt in het voortgezet onderwijs en dit wordt overtroffen; functioneert doorgaans op een niveau waarop met ondersteuning van gespecialiseerde handboeken, enige aspecten voorkomen waarvoor kennis van de laatste ontwikkelingen in het vakgebied vereist is.</i>	OVERIG PPT PGO*	OVERIG PPT PGO*	OVERIG PPT PGO*	OVERIG	OVERIG	PGO
Toepassen kennis en inzicht <i>Is in staat om zijn/haar kennis en inzicht op dusdanige wijze toe te passen, dat dit een professionele benadering van zijn/haar werk of beroep laat zien, en beschikt verder over competenties voor het opstellen en verdiepen van argumentaties en voor het oplossen van problemen op het vakgebied.</i>	BA PPT PGO*	BA PPT PGO*	BA PPT PGO*	BA	BA	PGO
Oordeelsvorming <i>Is in staat om relevante gegevens te verzamelen en interpreteren (meestal op het vakgebied) met het doel een oordeel te vormen dat mede gebaseerd is op het afwegen van relevante sociaalmaatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten.</i>	BA PPT PGO*	BA PPT PGO*	BA PPT PGO*	BA PPT PGO*	BA PPT PGO*	BA PGO
Communicatie <i>Is in staat om informatie, ideeën en oplossingen over te brengen op publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten.</i>	BA	BA		BA PGO	BA	BA PGO
Leervaardigheden <i>Bezit de leervaardigheden die noodzakelijk zijn om een vervolgstudie die een hoog niveau van autonomie veronderstelt aan te gaan.</i>						BA PGO

*Afhankelijk van het onderzoeksthema

B) Bachelorniveau: matrix per competentie –Dublin Descriptoren

Interpersoonlijk en pedagogisch competent		
<i>De student gaat op een goede, professionele manier om met de groep als geheel en met het individuele kind.</i>		
<i>De student creëert een veilige werkomgeving met houvast en structuur waarin de sociaal- emotionele ontwikkeling en de zelfstandigheid van kinderen gestimuleerd wordt.</i>		
Dublin Descriptor	Indicatoren	Examen
Kennis en inzicht	<ul style="list-style-type: none"> Beheerst de doelstellingen van de generieke kennisbasis 	OVERIG
	<ul style="list-style-type: none"> Kan zijn manier van omgaan met de groep en individuele kinderen verantwoorden. Hij gebruikt hierbij relevante theoretische inzichten. Kan zijn pedagogische opvattingen en de aanpak van zijn groep en individuele kind verantwoorden. Hij gebruikt hierbij relevante theoretische inzichten. 	PPT PGO*
Toepassen kennis en inzicht	<ul style="list-style-type: none"> Erkent de basisbehoeften van jonge kinderen en sluit daarbij aan in zijn manier van communiceren en taalgebruik. Stimuleert positief gedrag en spreekt kinderen aan op negatief gedrag. Weet de juiste balans te vinden tussen groepsaankpak en individuele aanpak. Hanteert in de groep op een consequente en voorspelbare manier concrete en functionele afspraken. Kan van elk kind in zijn groep benoemen hoe het zich sociaal-emotioneel en moreel ontwikkelt en bevordert hun ontwikkeling planmatig. Stimuleert kinderen kritisch te denken en open te communiceren. Stimuleert zelfstandigheid bij de kinderen door ze zelf te laten nadenken en verantwoordelijkheid te geven. 	BA
	<ul style="list-style-type: none"> Kan zijn manier van omgaan met de groep en individuele kinderen verantwoorden. Hij gebruikt hierbij relevante theoretische inzichten. Kan zijn pedagogische opvattingen en de aanpak van zijn groep en individuele kind verantwoorden. Hij gebruikt hierbij relevante theoretische inzichten. 	PPT PGO*
Oordeelsvorming	<ul style="list-style-type: none"> Legt het verband tussen ontwikkeling op sociaal- emotioneel gebied en ontwikkeling op cognitief gebied. Analyseert het leef- en leerklimaat in zijn groep en werkt hier planmatig aan. 	BA
	<ul style="list-style-type: none"> Kan zijn manier van omgaan met de groep en individuele kinderen verantwoorden. Hij gebruikt hierbij relevante theoretische inzichten. Kan zijn pedagogische opvattingen en de aanpak van zijn groep en individuele kind verantwoorden. Hij gebruikt hierbij relevante theoretische inzichten. 	PPT PGO*
Communicatie	<ul style="list-style-type: none"> Past zijn manier van communiceren en zijn taalgebruik aan bij de leeftijdsgroep. Is zich bewust van zijn eigen gedrag en houding en van de invloed daarvan op de kinderen. 	BA
Leervaardigheden		

*Afhankelijk van het onderzoeksthema

Vakinhoudelijk en didactisch competent		
<i>De student kan in overleg met een collega een onderwijsaanbod voorbereiden, uitvoeren en evalueren dat aansluit bij de leervorderingen en didactische behoeften van de kinderen in zijn groep. De student kan een betekenisvolle en uitdagende (speel)leeromgeving creëren waarin hij aansluit bij de leerlijnen van de verschillende ontwikkelings-/vakgebieden.</i>		
Dublin Descriptor	Indicatoren	Examen
Kennis en inzicht	<ul style="list-style-type: none"> Beheerst de doelstellingen van de kennisbases taal, rekenen/wiskunde, aardrijkskunde, geschiedenis, natuur & techniek, beeldende vorming, dans & drama, muziek, geestelijke stromingen, bewegingsonderwijs, Engelse taal en schrijven/handschrift. 	OVERIG
	<ul style="list-style-type: none"> De student kan zijn vakinhoudelijke en didactische opvattingen verantwoorden en ook hoe hij de groep of individuele kind heeft begeleid. Hij gebruikt hierbij relevante theoretische inzichten. 	PPT PGO*
Toepassen kennis en inzicht	<ul style="list-style-type: none"> Stemt leerstof, instructie, werkvormen en begeleiding af op de interesse, het verschil in tempo, niveau, voorkennis en leerstijl in de groep. Zet bewust verschillende werkvormen, groeperingvormen en middelen in bij de uitvoering van zijn onderwijs, om recht te doen aan verschillende manieren van leren en kan zijn keuzes op dit gebied verantwoorden. Ontwerpt op basis van methodes en/of bronnenboeken die in de school worden gebruikt een periodeplanning waarin leer- en ontwikkelingsdoelen en leerinhouden over een langere termijn wordt overzien. Ontwerpt onderwijs vanuit de dagelijkse situatie, de belevingswereld en de belangstelling van kinderen. Bemiddelt tussen de belangstelling van kinderen en zijn eigen lesdoelen. Overziet het ontwikkelingsverloop en de daarbij horende ontwikkelingsleerlijnen op cognitief, motorisch en creatief gebied en op het gebied van spelontwikkeling en sluit daarbij aan in zijn onderwijs. Begeleidt oudere kinderen tijdens onderwijsactiviteiten en is daarbij gericht bezig met het stimuleren van ontwikkeling, waaronder in ieder geval de brede ontwikkeling. Heeft een ruim repertoire aan expressiemogelijkheden (liedjes, versjes, taal- reken- en dramaspelletjes) en zet deze vakoverstijgend in. Zet op school aanwezig én zelf verzamelde speel- en leermiddelen in om een betekenisvolle en uitdagende leeromgeving te creëren. 	BA
	<ul style="list-style-type: none"> De student kan zijn vakinhoudelijke en didactische opvattingen verantwoorden en ook hoe hij de groep of individuele kind heeft begeleid. Hij gebruikt hierbij relevante theoretische inzichten. 	PPT PGO*
Oordeelsvorming	<ul style="list-style-type: none"> Benoemt (in nabespreking) wat hij heeft gezien aan ontwikkeling tijdens het begeleiden van kinderen en gebruikt deze observaties actief in het vervolgaanbod. Analyseert gegevens uit observaties, toetsen en gesprekken en doet op basis daarvan betrouwbare uitspraken over de kennis en vaardigheid van het kind, de ontwikkeling van de groep en het handelen van zichzelf als leerkracht. Signaleert leer- en ontwikkelingsproblemen en kan beoordelen of en hoe hij kinderen met specifieke hulpvragen kan begeleiden. 	BA
	<ul style="list-style-type: none"> De student kan zijn vakinhoudelijke en didactische opvattingen verantwoorden en ook hoe hij de groep of individuele kind heeft begeleid. Hij gebruikt hierbij relevante theoretische inzichten. 	PPT PGO*
Communicatie	<ul style="list-style-type: none"> Is nieuwsgierig naar de ideeën van kinderen, waardeert hun inbreng en speelt hier op in. 	BA
Leervaardigheden		

*Afhankelijk van het onderzoeksthema

Organisatorisch competent		
<i>De student kan zelfstandig lesdagen en lesweken plannen waarbij hij zijn klassen- management zo inricht en uitvoert dat hij recht doet aan verschillen tussen kinderen.</i>		
Dublin Descriptor	Indicatoren	Examen
Kennis en inzicht	• Beheerst de doelstellingen van de generieke kennisbasis	OVERIG
	• De student kan zijn opvatting en zijn aanpak van klassenmanagement verantwoorden. Hij gebruikt hierbij relevante theoretische inzichten.	PPT PGO*
Toepassen kennis en inzicht	• Gaat flexibel met zijn (tijds)planning om en reageert op veranderingen door aanpassing van zijn werkwijze en/of doelstelling. De aanpassing leidt tot het alsnog behalen van (nieuw) gestelde doelen.	BA
	• Plant en organiseert zodanig dat hij tegemoet kan komen aan de diversiteit in de groep en voldoende tijd heeft voor procesbegeleiding.	
Oordeelsvorming	• Is er binnen zijn organisatie van de klas, de speelzaal en de speelplaats op gericht dat kinderen zich spelenderwijs breed kunnen ontwikkelen en vult de speelleertijd optimaal in.	PPT PGO*
	• Treedt bij incidenten ordenend en regulerend op en instrueert de groep /het kind zodanig dat de situatie veilig blijft.	
Communicatie	• De student kan zijn opvatting en zijn aanpak van klassenmanagement verantwoorden. Hij gebruikt hierbij relevante theoretische inzichten.	PPT PGO*
	• Heeft overzicht over verschillende taken van de leerkracht en kan bij conflicterende belangen prioriteiten stellen in de dag, week en jaarplanning.	
Leervaardigheden		

*Afhankelijk van het onderzoeksthema

Competent in het samenwerken met collega's		
<i>De student heeft inhoudelijk collegiaal overleg over de pedagogische en didactische ontwikkeling van kinderen in de groep en relateert dit aan zijn eigen opvattingen over onderwijs.</i>		
<i>De student kan doelgericht een werkrelatie aangaan met collega's o.a. bij het verbeteren en vernieuwen van het onderwijs of de organisatie en brengt daarbij zijn eigen opvattingen over onderwijs naar voren.</i>		
Dublin Descriptor	Indicatoren	Examen
Kennis en inzicht	<ul style="list-style-type: none"> Beheerst de doelstellingen van de generieke kennisbasis 	OVERIG
Toepassen kennis en inzicht	<ul style="list-style-type: none"> Maakt op een doelmatige manier gebruik van het leerlingvolgsysteem in de school en heeft een gemakkelijk toegankelijke administratie en registratie van de groep/het kind. 	BA
Oordeelsvorming	<ul style="list-style-type: none"> Kan inschatten wanneer hulp van interne deskundigen nodig is, en daar een beroep op doen. 	BA
	<ul style="list-style-type: none"> De student heeft gevraagd en ongevraagd inhoudelijk collegiaal overleg over de pedagogische en didactische ontwikkeling van kinderen in de groep en relateert dit aan zijn eigen opvattingen over onderwijs. De student kan doelgericht een werkrelatie aangaan met collega's o.a. bij het verbeteren en vernieuwen van het onderwijs of de organisatie en brengt daarbij zijn eigen opvattingen over onderwijs naar voren. 	PPT PGO*
Communicatie	<ul style="list-style-type: none"> Neemt deel aan leerlingbesprekingen, informeert zich inhoudelijk over het kind en geeft een eigen onderbouwde mening. Deelt successen en problemen op pedagogisch- en didactisch gebied met collega's en koppelt dit aan eerder opgedane kennis en ervaring. Neemt deel aan bouw- en teamoverleg, informeert zich inhoudelijk over onderwerpen die aan de orde komen en geeft een eigen onderbouwde mening vanuit zijn visie op onderwijs.. Laat in de samenwerking met collega's zien dat hij kan overleggen, af kan stemmen en rekening kan houden met hun belangen en de belangen van de school. Gaat op een constructieve manier om met collega's met verschillende levensbeschouwelijke, 	BA PGO
Leervaardigheden		

*Afhankelijk van het onderzoeksthema

Competent in het samenwerken met de omgeving		
<i>De student ziet ouders en de keten rondom de school als belangrijke gesprekspartners, levert een actieve bijdrage in gesprekken met ouders (en ketenpartners) en wint daarbij informatie in die hij gebruikt bij het vormgeven van zijn onderwijs.</i>		
Dublin Descriptor	Indicatoren	Examen
Kennis en inzicht	<ul style="list-style-type: none"> • Beheerst de doelstellingen van de generieke kennisbasis 	OVERIG
Toepassen kennis en inzicht	<ul style="list-style-type: none"> • Maakt aan ouders / verzorgers duidelijk wat zijn verantwoordelijkheden en mogelijkheden zijn t.a.v. het leren van het kind en diens welbevinden op school. • Kan omgaan met cultuurverschillen tussen school- en thuismilieu en die (met hulp van collega's) overbruggen. 	BA
Oordeelsvorming	<ul style="list-style-type: none"> • Integreert informatie van ouders / verzorgers en interne en externe deskundigen in zijn benadering van het 	BA
	<ul style="list-style-type: none"> • De student ziet ouders en de keten rondom de school als belangrijke gespreks- partners, levert een actieve bijdrage in gesprekken met ouders (en ketenpartners) en wint daarbij informatie in die hij gebruikt bij het vormgeven van zijn onderwijs. 	PPT PGO*
Communicatie	<ul style="list-style-type: none"> • Kan een gesprek leiden (doel, tijdsbewaking, procedures) met duidelijke afspraken als resultaat . • Benadert ouders op basis van partnerschap en gelijkwaardigheid. • Kan (met hulp van collega's) enigermate omgaan met emoties van ouders / verzorgers. • Onderhoudt structureel betekenisvolle contacten met ouders en andere mensen in de directe omgeving van de school. • Is aanspreekbaar voor mensen en instellingen buiten de school die vanuit hun verantwoordelijkheid ook te 	BA
Leervaardigheden		

*Afhankelijk van het onderzoeksthema

Competent in reflectie en ontwikkeling/onderzoekende houding		
<i>Onderzoekend kijken naar de basisonderwijspraktijk: de student analyseert de basisonderwijspraktijk systematisch aan de hand van de fases van praktijkonderzoek</i>		
<i>Onderzoekend kijken naar eigen opvattingen en handelingen: de student kijkt onderzoekend naar zijn handelen als persoon in studie en beroep, beschrijft dit en past op basis daarvan zijn handelen doelgericht aan.</i>		
<i>Onderzoekend kijken naar opvattingen van anderen: de student kiest (inter)nationale bronnen om keuzes te onderbouwen en verantwoordt deze.</i>		
Dublin Descriptor	Indicatoren	Examen
Kennis en inzicht	<ul style="list-style-type: none"> Kiest (inter)nationale bronnen om keuzes te onderbouwen en verantwoordt deze. 	PGO
Toepassen kennis en inzicht	<ul style="list-style-type: none"> Analyseert de basisonderwijspraktijk systematisch aan de hand van de fases van praktijkonderzoek. 	PGO
Oordeelsvorming	<ul style="list-style-type: none"> De student kan verantwoorden op welke manier zijn plannen voor professionele ontwikkeling aansluiten bij het beleid van de school en bij actuele ontwikkelingen in onderwijs, wetenschap en samenleving. De student benoemt de identiteit van de school en het schoolconcept en geeft duidelijk aan hoe die zich verhouden tot zijn eigen opvattingen over het onderwijs en het beroep. De student geeft aan wat hij belangrijk vindt in het leraarschap en van welke waarden, normen en onderwijskundige opvattingen hij uitgaat. 	BA
	<ul style="list-style-type: none"> Analyseert de basisonderwijspraktijk systematisch aan de hand van de fases van praktijkonderzoek. Kiest (inter)nationale bronnen om keuzes te onderbouwen en verantwoordt deze. 	PGO
Communicatie	<ul style="list-style-type: none"> Analyseert de basisonderwijspraktijk systematisch aan de hand van de fases van praktijkonderzoek. 	PGO
Leervaardigheden	<ul style="list-style-type: none"> Onderzoekt kritisch zijn sterke en zwakke kanten in het werk o.a. via systematische evaluatie, reflectie en feedback van kinderen, collega's enz. en verbetert op basis van de evaluatie zijn functioneren. Is zich bewust van zijn eigen rol in situaties en benoemt deze. Vraagt regelmatig om feedback, gericht op zijn professionele ontwikkeling. Brengt onder woorden hoe hijzelf leert en gebruikt dit bij het planmatig werken aan de verschillende aspecten van zijn bekwaamheid. 	BA
	<ul style="list-style-type: none"> Kijkt onderzoekend naar zijn handelen als persoon in studie en beroep, beschrijft dit en past op basis daarvan zijn handelen doelgericht aan. 	PGO

BIJLAGE III Schematisch overzicht opleidingsprogramma

Leerplan locatie Almere

De leerplannen voor de vol- en deeltijd zijn gelijk. De deeltijdvariant wordt met ingang van het opleidingsjaar 2014-2015 niet meer aangeboden voor de nieuw te starten student.

Leerjaar 1 – Opleidingsjaar 2014-2015

Leerlijn	Periode 1.1	Periode 1.2	Periode 1.3	Periode 1.4
Studentbegeleiding	SPOOR/Coach	SPOOR/Coach	SPOOR/Coach	SPOOR/Coach
Praktijklijn	Praktijk (3)	Praktijk (3)	Praktijk-plus(4) Projectweek (1)	Praktijk (3)
	Co-maker (1)	Co-maker (1)	Co-maker (1)	Co-maker (1)
(Vak)inhoudelijke en -didactische kennis en -vaardigheden	ReWi toets (2) Peda opdracht (2) Ned opdracht (2) EV DMW (1) EV ReWi (1) = Wiscat EV Ned (1) EV Handschrift (1)	Peda toets (2) Ned toets (2) ReWi opdracht (2)	Peda toets (2) Ned toets (2) ReWi toets (2) Geest.str + Int. (1+1) BeVo (1)	Peda opdracht (2) DMW veldwerk (1) EV Zakelijk schrijven (1)
	Muziek opdracht (1) D&D opdracht (2) DMW opdracht (2) EV Logopedie (1)		Ned/DMW opdracht (3) ReWi opdracht (2) Engels (2)	
Totaal EC's	30 EC's		30 EC's	

Leerjaar 2 – Opleidingsjaar 2014-2015

Leerlijn	Periode 2.1	Periode 2.2	Periode 2.3	Periode 2.4
Studentbegeleiding	SPOOR/Coach	SPOOR/Coach	SPOOR/Coach	SPOOR/Coach
Praktijk	Praktijk (3)	Praktijk (3)	Praktijk (3)	Praktijk (3)
	Co-maker (1)	Co-maker (1)	Co-maker (1)	Co-maker (1)
	Ontwikkelpunt (1)			
(Vak)inhoudelijke en -didactische kennis en -vaardigheden	Peda toets (2) ReWi toets (2) Engels opdracht (1) Logopedie opdracht (1)	Peda opdracht (2) ReWi opdracht (2)	Peda toets (2) Ned toets (3) ReWi toets (2) Handschrift (1) Theaterweek (1)	Peda opdracht (2) Ned opdracht (2) ReWi opdracht (2) Internationalisering (2) Kennisbasis EV ReWi/NE(1)
	Ned. opdracht (3) BeVo opdracht (1) BEWO opdracht (2) Geest.str. opdracht (1) DMW opdracht (2)		Drama opdracht (1) Muziek opdracht (1) BEWO opdracht (1) DMW opdracht (3)	
Totaal	27 EC's		33 EC's	

Leerlijn	Periode 3.1	Periode 3.2	Periode 3.3	Periode 3.4
Studentbegeleiding	Minoren		SPOOR/Coach	SPOOR/Coach
Praktijk			Praktijk-plus (6)	Praktijk (4)
			Co-maker (1)	Co-maker (1)
(Vak)inhoudelijke en -didactische kennis en -vaardigheden			Passend Onderwijs Jongere kind of Passend Onderwijs Oudere kind HGW (10)	
			(6) Profiel Kunstzinnige Oriëntatie deel A (3/3) of Profiel DMW deel A (2/4)	
			Kennisbasis Re (1) Kennisbasis Ne (1)	
Totaal	30 EC's		30 EC's	

Jaar 4 – Opleidingsjaar 2014-2015

Leerlijn	Periode 4.1	Periode 4.2	Periode 4.3	Periode 4.4
Studentbegeleiding	SPOOR/Coach			
Praktijk	Praktijk Jonge Kind of Praktijk Oudere Kind (12)		Afsluitend examen	LIO-jonge kind of LIO oudere kind (18)
	Co-maker (2)			Praktijkgericht onderzoek (10)
(Vak)inhoudelijke en -didactische kennis en -vaardigheden	Passend Onderwijs Jongere kind of Passend Onderwijs Oudere kind-opbrengstgericht werken OGW (10)			
	Profiel Kunstzinnige Oriëntatie deel B (8) of Profiel DMW deel B (8)			
Totaal	32 EC's		28 EC's	

Leerplan locatie Zwolle

Voltijd dagopleiding

JAAR 1							
MA1	EC	MA2	EC	MA3	EC	MA4	EC
Praktijk							
Persoon en beroep 1 (EN-PO-PB1)	5	Persoon en beroep 2 (EN-PO-PB2)	5	Persoon en beroep 3 (EN-PO-PB3)	5	Persoon en beroep 4 (EN-PO-PB4)	5
(Vak)inhoudelijke en -didactische kennis en vaardigheden							
Basisvaardigheden rekenen, Nederlands en wereldoriëntatie (EN-PO-BK)	1	Nederlands 2 Woordenschat (EN-PO-NE2)	2	Nederlands 3 Aanvankelijk lezen (EN-PO-NE3)	2	Nederlands 4 Spellen en taalbeschouwing (EN-PO-NE4)	2

Nederlands 1 Jeugdliteratuur (EN-PO-NE1)	2	Rekenen 1 Meten en meetkunde (EN-PO- REM1)	2	Rekenen 2 Hele getallen (EN-PO-REG2)	2	Rekenen 3 Breuken, procenten, verhoudingen en kommagetallen (EN- PO-REB3)	2
Pedagogiek 1 (EN- PO-PE1)	2	Wereldoriëntatie 1 Geschiedenis en techniek (EN-PO- WOA1)	3	Pedagogiek 2 (EN-PO-PE2)	2	Levensbeschouwing 1 (EN-PO-LB1)	3
Schrijven (EN-PO- SC)	2	Drama en dans 1 (EN-PO-DD1)	2	Beeldend onderwijs 2 (EN- PO-BO2)	2	Wereldoriëntatie aardrijkskunde en natuur (EN-PO- WOA2)	3
Wereldoriëntatie 1 Geschiedenis en techniek ¹⁹ (EN-PO- WOA1)	0	Beeldend onderwijs 1 (EN-PO-BO1)	2	Engels 1 (EN-PO- EN1)	1	Muziek 1 (EN-PO- MUZ1)	2
Drama en dans 1 ²⁰ (EN-PO-DD1)	0	Levensbeschouwing 1 ²¹ (EN-PO-LB1)	0	Geestelijke stromingen (EN- PO-GS)	1		
				Muziek 1 ²² (EN- PO-MUZ1)	0		
				Wereldoriëntatie aardrijkskunde en natuur ²³ (EN- PO-WOA2)	0		
TOTAAL	12		16		15		17

¹⁹ Afronding in MA2

²⁰ Afronding in MA2

²¹ Afronding in MA4

²² Afronding in MA4

²³ Afronding in MA4

JAAR 2							
MA5	EC	MA6	EC	MA7	EC	MA8	EC
Praktijk							
Persoon en beroep 5 (EN-PO-PB5)	6	Persoon en beroep 6 (EN-PO-PB6)	5	Persoon en beroep 7 (EN-PO-PB7)	5	Persoon en beroep 8 (EN-PO-PB8)	5
(Vak)inhoudelijke en -didactische kennis en vaardigheden							
Nederlands 5 Mondelinge communicatie (EN-PO-NE5)	2	Bewegingsonderwijs (EN-PO-BW)	4	Wereldoriëntatie ontwikkelen van onderwijs (EN-PO-WOB)	6	Beeldend onderwijs 3 (EN-PO-BO3)	2
Engels 2 (EN-PO-EN2)	2	Nederlands 6 Taal voor kleuters (EN-PO-NE6)	2	Nederlands 7 Begrijpend lezen en stellen (EN-PO-NE7)	2	Rekenen 7 (EN-PO-REV7)	2
Rekenen 4 Hele getallen 2 (EN-PO-REG4)	2	Rekenen 5 Meten en meetkunde 2 (EN-PO-REM5)	2	Rekenen 6 Breuken, procenten, verhoudingen en kommagetallen 2 (EN-PO-REB6)	2	Pedagogiek 4 (EN-PO-PE4)	2
Wereldoriëntatie ontwikkelen van onderwijs (EN-PO-WOB)	0 ²⁴	Pedagogiek 3 (EN-PO-PE3)	2	Drama 2 (EN-PO-D2)	1	Levensbeschouwing 2 (EN-PO-LB2)	2
Bewegingsonderwijs (EN-PO-BW)	0 ²⁵	Wereldoriëntatie ontwikkelen van onderwijs (EN-PO-WOB)	0 ²⁶			Internationalisering (EN-PO-INT)	2
Muziek 2 (EN-PO-MUZ2)	0 ²⁷	Muziek 2 (EN-PO-MUZ2)	2				
						Kennisbasistoetsen rekenen en Nederlands ²⁸ (EN-PO-KB)	0
	12		17		16		15

²⁴ Afronding in MA7

²⁵ Afronding in MA6

²⁶ Afronding in MA7

²⁷ Afronding in MA7

²⁸ De kennisbasistoetsen kunnen vanaf MA8 worden afgerond, maar staan in het leerplan in jaar 4.

JAAR 3 semester 1: Opleidingsgebonden minor uitstroomprofiel jonge kind			JAAR 3 semester 1: Opleidingsgebonden minor uitstroomprofiel oudere kind		
		EC			EC
Praktijk	Persoon en beroep jonge kind A (EN-PO-PBJKA)	12	Persoon en beroep oudere kind A (EN-PO-PBOKA)		12
(Vak)inhoudelijke en -didactische kennis en vaardigheden	Antwoord op verschillen jonge kind 1 (EN-PO-AVJK1)	7	Antwoord op verschillen oudere kind 1 (EN-PO-AVOK1)		7
	Vakprofilering WO (te kiezen uit EN-PO-PRAK, EN-PO-PRNT of EN-PO-PRGS)	6	Vakprofilering WO (te kiezen uit EN-PO-PRAK, EN-PO-PRNT of EN-PO-PRGS)		6
	Vakprofilering Kunst (te kiezen uit EN-PO-PRMU, EN-PO-PRDR of EN-PO-PRBO)	5	Vakprofilering Kunst (te kiezen uit EN-PO-PRMU, EN-PO-PRDR of EN-PO-PRBO)		5
Totaal		30			30

JAAR 4 semester 1 Jonge kind			JAAR 4 semester 2 Jonge kind		
PERIODE	MA9 en MA10	EC	MA11 en MA12		EC
			Afsluitend examen		
Praktijk	Persoon en beroep jonge kind B (EN-PO-PBJKB)	10	Persoon en beroep afstudeerstage (EN-PO-JKAFS)		20
(Vak)inhoudelijke en -didactische kennis en vaardigheden	Antwoord op verschillen jonge kind 2 (EN-PO-AVJK2)	6	Afstudeerproject praktijkonderzoek (EN-PO-AP)		10
	Meesterstuk (EN-PO-MS)	6			
	Cultuur beleven (EN-PO-CB)	4			
	Kennisbasistoetsen rekenen en Nederlands ²⁹ (EN-PO-KB)	1			
	Afstudeerwerkstuk levensbeschouwing en identiteit (EN-PO-LB3)	3			
Totaal		30			30

⁴⁷ De kennisbasistoetsen kunnen vanaf MA8 worden afgerond.

JAAR 4 semester 1 Oudere kind			JAAR 4 semester 2 Oudere kind	
PERIODE	MA9 en MA10	EC	MA11 en MA12	EC
			Afsluitend examen	
Praktijk	Persoon en beroep oudere kind B (EN-PO-PBOKB)	10	Persoon en beroep afstudeerstage (EN-PO-OKAFS)	20
(Vak)inhoudelijke en -didactische kennis en vaardigheden	Antwoord op verschillen oudere kind 2 (EN-PO-AVOK2)	6	Afstudeerproject praktijkonderzoek (EN-PO-AP)	10
	Meesterstuk (EN-PO-MS)	6		
	Cultuur beleven (EN-PO-CB)	4		
	Kennisbasistoetsen rekenen en Nederlands ³⁰ (EN-PO-KB)	1		
	Afstudeerwerkstuk levensbeschouwing en identiteit (EN-PO-LB3)	3		
Totaal		30		30

⁴⁸ De kennisbasistoetsen kunnen vanaf MA8 worden afgerond.

Voltijd afstandsleren: e-learning

JAAR 1				
PERIODE	Semester 1	EC	Semester 2	EC
Praktijk	Persoon en beroep 1 (EN-PE-PB1)	10	Persoon en beroep 2 (EN-PE-PB2)	10
(Vak)inhoudelijke en -didactische kennis en vaardigheden	Pedagogiek 1 (EN-PE-PE1)	2	Levensbeschouwing 1 (EN-PE-LB1)	2
	Nederlands 1 Lezen (EN-PE-NE1)	5	Nederlands 2 Taal begrijpen en gebruiken (EN-PE-NE2)	5
	Rekenen 1 Hele getallen (EN-PE-RE1)	5	Rekenen 2 Gebroken getallen (EN-PE-RE2)	5
	Wereldoriëntatie 1 (EN-PE-WO1)	6	Kunst 1 (EN-PE-KU1)	6
	Basiskennis Nederlands, rekenen en wereldoriëntatie (EN-PE-BK)	1	Schrijven (EN-PE-SC)	2
	Engels 1 (EN-PE-EN1)	1		
Totaal		30		30

JAAR 2				
PERIODE	Semester 1	EC	Semester 2	EC
Praktijk	Persoon en beroep 3 (EN-PE-PB3)	11	Persoon en beroep 4 (EN-PE-PB4)	10
(Vak)inhoudelijke en -didactische kennis en vaardigheden	Pedagogiek 2 (EN-PE-PE2)	4	Pedagogiek en levensbeschouwing 3 (EN-PE-PE3)	5
	Nederlands 3 Spelling en taalbeschouwing (EN-PE-NE3)	4	Rekenen 3 Meten en meetkunde (EN-PE-RE3)	4
	Wereldoriëntatie 2 (EN-PE-WO2)	7	Kunst 2 (EN-PE-KU2)	7
	Bewegingsonderwijs (EN-PE-BW)	4	Engels 2 (EN-PE-EN2)	2
			Internationalisering (EN-PE-INT)	2
Totaal		30		30

JAAR 3 semester 1: Opleidingsgebonden minor uitstroomprofiel jonge kind			JAAR 3 semester 1: Opleidingsgebonden minor uitstroomprofiel oudere kind	
		EC		EC
Praktijk	Persoon en beroep jonge kind A (EN-PE-PBJKA)	12	Persoon en beroep oudere kind A (EN-PE-PBOKA)	12
(Vak)inhoudelijke en -didactische kennis en vaardigheden	Antwoord op verschillen jonge kind 1 (EN-PE-AVJK1)	7	Antwoord op verschillen oudere kind 1 (EN-PE-AVOK1)	7
	Vakprofilering WO (te kiezen uit EN-PE-PRAK, EN-PE-PRNT of EN-PE-PRGS)	6	Vakprofilering WO (te kiezen uit EN-PE-PRAK, EN-PE-PRNT of EN-PE-PRGS)	6
	Vakprofilering Kunst (te kiezen uit EN-PE-PRMU, EN-PE-PRDR of EN-PE-PRBO)	5	Vakprofilering Kunst (te kiezen uit EN-PE-PRMU, EN-PE-PRDR of EN-PE-PRBO)	5
Totaal		30		30

JAAR 4 semester 1 Jonge kind			JAAR 4 semester 2 Jonge kind	
PERIODE	MA9 en MA10	EC	MA11 en MA12	EC
			Afsluitend examen	
Praktijk	Persoon en beroep jonge kind B (EN-PE-PBJKB)	10	Persoon en beroep afstudeerstage (EN-PE-JKAFS)	20
(Vak)inhoudelijke en -didactische kennis en vaardigheden	Antwoord op verschillen jonge kind 2 (EN-PE-AVJK2)	6	Afstudeerproject praktijkonderzoek (EN-PE-AP)	10
	Meesterstuk (EN-PE-MS)	6		
	Cultuur beleven (EN-PE-CB)	4		
	Kennisbasistoetsen rekenen en Nederlands ³¹ (EN-PE-KB)	1		
	Afstudeerwerkstuk levensbeschouwing en identiteit (EN-PE-LB3)	3		
Totaal		30		30

JAAR 4 semester 1 Oudere kind			JAAR 4 semester 2 Oudere kind	
PERIODE	MA9 en MA10	EC	MA11 en MA12	EC
			Afsluitend examen	
Praktijk	Persoon en beroep oudere kind B (EN-PE-PBOKB)	10	Persoon en beroep afstudeerstage (EN-PE-OKAFS)	20
(Vak)inhoudelijke en -didactische kennis en vaardigheden	Antwoord op verschillen oudere kind 2 (EN-PE-AVOK2)	6	Afstudeerproject praktijkonderzoek (EN-PE-AP)	10
	Meesterstuk (EN-PE-MS)	6		
	Cultuur beleven (EN-PE-CB)	4		
	Kennisbasistoetsen rekenen en Nederlands ³² (EN-PE-KB)	1		
	Afstudeerwerkstuk levensbeschouwing en identiteit (EN-PE-LB3)	3		
Totaal		30		30

³¹ De kennisbasistoetsen kunnen vanaf MA8 worden afgerond.

³² De kennisbasistoetsen kunnen vanaf MA8 worden afgerond.

Universitaire PABO

In het onderstaande leerplan staan de 240 EC's vermeld op basis waarvan studenten het diploma lerarenopleiding basisonderwijs ontvangen. Dit betreffen zowel de onderwijseenheden die behaald dienen te worden in het pabo-curriculum als een aantal onderwijseenheden van de VU.

JAAR 1								
PERIODE	MA1	EC	MA2	EC	MA3	EC	MA4	EC
Praktijk	Persoon en beroep 1 (en-pu-pb1)	2	Persoon en beroep 2 (en-pu-pb2)	3	Persoon en beroep 3 (en-pu-pb3)	3	Persoon en beroep 4 (en-pu-pb4)	3
(Vak)inhoudelijke en -didactische kennis en vaardigheden	Schrijven (en-pu-sc)	2	Nederlands 1(en-pu-nel1)	3	Rekenen 1(en-pu-re1)	3	Engels 1 (en-pu-en1)	2
	Levensbeschouwing 1 (en-pu-lb1)	2	Beeldende Onderwijs (en-pu-bo2)	2	Dans en drama (en-pu-dd1)	2	Muziek (en-pu-mu)	2
	Basiskennis en vaardigheden Nederlands, rekenen en wereldoriëntatie (en-pu-bk)	1						
Totaal		7		8		8		7

JAAR 2								
PERIODE	MA5	EC	MA6	EC	MA7	EC	MA8	EC
Praktijk	Persoon en beroep 5 (en-pu-pb5)	3	Persoon en beroep 6 (en-pu-pb6)	3	Persoon en beroep 7 (en-pu-pb7)	2	Persoon en beroep 8 (en-pu-pb8)	3
(Vak)inhoudelijke en -didactische kennis en vaardigheden	Levensbeschouwing 2 (en-pu-lb2)	2	Wereldoriëntatie (en-pu-woa)	4	Bewegingsonderwijs 1 (en-pu-bw ³³)		Bewegingsonderwijs 2 (en-pu-bw)	4
	Rekenen 2 (en-pu-re2)	3			Nederlands 2 (en-pu-neb2)	3	Wereldoriëntatie (en-pu-wob)	4
		8		7		5		11

³³ Afronden in MA8

JAAR 3								
PERIODE	MA9	EC	MA10	EC	MA11	EC	MA12	EC
Praktijk	Persoon en beroep Jonge-oude kind A (en-pu-pbjka/oka ³⁴)		Persoon en beroep Jonge-oude kind A (en-pu-pbjka/oka)	5	Persoon en beroep Keuzestage (en-pu-kzs ³⁵)		Persoon en beroep Keuzestage (en-pu-kzs)	4
(Vak)inhoudelijke en -didactische kennis en vaardigheden	Beeldende vorming 2d (en-pu-bo3)	2	Nederlands 3 (en-pu-nes3)	3	Vakprofilering Wereldoriëntatie (kiezen uit en-pu-prnt, prgs of prak)		Vakprofilering Wereldoriëntatie (kiezen uit en-pu-prnt, prgs of prak)	4
	Engels 2 (enpu-en2)	2	Dans, drama en muziek (en-pu-ddm)	2	Vakprofilering Kunst (kiezen uit en-pu-prmu, prbo of prdd)			4
	Rekenen 3 (en-pu-re3)	3						
Totaal		7		10				12

JAAR 4				
PERIODE	MA13 en 14	EC	MA15 en 16	EC
			Afsluitend examen	
Praktijk	Persoon en beroep Jonge-oude kind B (en-pu-pbjkb/okb ³⁶)	12	Persoon en beroep Afstudeerstage (en-pu-jkafs/en-pu-okafs ³⁷)	13
(Vak)inhoudelijke en -didactische kennis en vaardigheden	Antwoord op verschillen Jonge – Oudere kind (en-pu-aovjk/aovok)	4		
	Kennisbasis taal en rekenen (en-pu-kb)	1		
Totaal		17		13

³⁴ Afronding in MA10

³⁵ Afronding in MA12

³⁶ Afronding in MA14

³⁷ Afronding in MA16

Onderwijseenheden aan de VU, behorend bij het diploma lerarenopleiding basisonderwijs

Propedeuse ³⁸	EC
Inleiding in de pedagogiek (en-pu-vuinp)	6
Gezinspedagogiek (en-pu-vugez)	6
Onderwijspedagogiek (en-pu-onp)	6
Centrale pedagogische thema's (en-pu-vucpt)	6
	18

Hoofdfase	EC
Curriculumstudies (en-pu-vucur)	6
Filosofie en pedagogiek (en-pu-vufp)	6
Geschiedenis van opvoeding en onderwijs (en-pu-vugs)	6
Leraar en leerling (en-pu-vull)	6
Levensbeschouwing en opvoeding (en-pu-vulev)	6
Onderzoekende leerkracht 1	10
Onderzoekende leerkracht 2	10
Onderzoekende leerkracht 3	10
Morele opvoeding (en-pu-vuopv)	6
Onderwijskunde in longitudinaal perspectief (en-pu-vuowk)	6
Ontwikkelingspsychologie (en-pu-vupsy)	6
Orthopedagogiek: de school (en-pu-vuort)	6
Pedagogische ethiek (en-pu-vuped)	6
Bachelor these (en-pu-vuthe)	12
	102

BIJLAGE IV Programma, werkwijze en beslisregels

Programma 29 september 2014

Zwolle, Campus 2-6

Tijd	Gesprekspartners	Onderwerpen
08.45 – 09.00 F2.45	Ontvangst auditteam	
09.00 – 10.00 F2.40	Auditteam, intern overleg	
10.00 – 10.45 F2.45	Management Harry Frantzen, Domeindirecteur Windesheim Zwolle Bert Meijer, Directeur Lerarenopleiding Basisonderwijs Zwolle en Flevoland Mariëlle Taks, Hogeschoolhoofddocent Zwolle Ingrid Paalman, Hogeschoolhoofddocent Flevoland	<u>Gespreksonderwerpen:</u> - Strategisch beleid, visie, missie (MVS) - Afstandsleren - Ontwikkelingen in het werkveld / relatie beroepenveld - Marktpositie / positionering & profilering - Internationale focus - Visie op toegepast onderzoek / lectoraat & kenniskring - Kwaliteitszorg - Personeelsbeleid / Scholing - Resultaten / Onderwijsrendement
10.45 – 11.00	Pauze/intern overleg auditteam	
11.00 – 12.00 F2.45	Examen- en toetscommissie Marjolein Rietveld Voorzitter examencommissie Jeroen de Kruijf, Lid examencommissie Hans Drost, Lid examencommissie Marianne Lok, Voorzitter toetscommissie Marlies Aldewereld, Lid toetscommissie	<u>Gespreksonderwerpen:</u> - Taken en rollen van beide commissies - Bevoegdheden, ook met het oog op de Wet Versterking Besturing - Relatie tot het management - Kwaliteitsborging toetsen en beoordelen - (Relatie tot de) toetscommissie - Kwaliteitsborging afstudeerders
12.00 - 12.45 F2.45	Lectoren en kenniskring Hanno van Keulen, Lector Leiderschap in onderwijs en opvoeding Jan Doelman, Directeur Kenniscentrum Bewegen en Educatie Sui Lin Goei, Lector Onderwijszorg en samenwerking binnen de keten Yvonne Leeman, Lector Pedagogische kwaliteit van het onderwijs Erna van Koeven, Leerkring geletterdheid en schoolsucces, lid Kenniskring Pedagogische kwaliteit van het onderwijs Erik Renkema, Lid Kenniskring Theologie en Levensbeschouwing	<u>Gespreksonderwerpen:</u> - Onderzoek - Invloed op / betrokkenheid bij het programma - Betrokkenheid docenten en het werkveld - Resultaten
12.45 - 13.30 C0.74	Lunch auditteam	

Tijd	Gesprekspartners	Onderwerpen
13.30 - 14.30 F2.45	Studenten Zwolle Voltijd (incl. opleidingscommissie) Alinda Vermaas, 2 ^e jaars voltijd Irma Meinen, 2 ^e jaars voltijd Kristel Geerling, 3 ^e jaars voltijd, lid opleidingscommissie Max den Hertog, 3 ^e jaars voltijd Hester Kootstra, 4 ^e jaars voltijd, lid opleidingscommissie Evelien Gerards, 4 ^e jaars voltijd Nynke van der Werf, 3 ^e jaars voltijd Debbie Bremer, 2 ^e jaars UP	<u>Gespreksonderwerpen:</u> - Kwaliteit docenten - Informatievoorziening - Aansluiting vooropleiding / toelating - Toetsen en beoordelen - Studiebegeleiding (incl. buitenschoolse component / stages) - Studeerbaarheid / studielast - Materiële voorzieningen - Afstuderen - Interactie met het management - Rol bij de interne kwaliteitszorg - Mate van betrokkenheid in het besluitvormingsproces
NB deze studenten worden gebeld voor de feedback	Studenten Zwolle Deeltijd² en afstandsleren (e-learning) Kirsten van Balen, 2e jaars afstandsleren Suzan Daggert, 3e jaars afstandsleren Esther Blommestijn, 3e jaars afstandsleren Marijn Baaij, 4e jaars afstandsleren	<u>Gespreksonderwerpen:</u> - Kwaliteit docenten - Informatievoorziening - Aansluiting vooropleiding / toelating - Toetsen en beoordelen - Studiebegeleiding (incl. buitenschoolse component / stages) - Studeerbaarheid / studielast - Materiële voorzieningen - Afstuderen - Interactie met het management - Rol bij de interne kwaliteitszorg - Mate van betrokkenheid in het besluitvormingsproces
14.30 - 15.15 B0 F2.45	Lesbezoek Zwolle Open spreekuur Zwolle (14.30 – 15.00)	
15.15 - 16.30 F2.45	Docenten Zwolle (incl. opleidingscommissie) Adri Visser, Teamleider jaar 1-2 Rinske Kabout, Docent aardrijkskunde, studentbegeleiding Hester Teune, Docent bewegingsonderwijs, lid opleidingscie, lid curriculumcie Anton Boonen, Docent rekenen, voorzitter commissie onderzoek Hans Drost, Docent pedagogiek, coördinator Universitaire Pabo, lid curriculumcommissie/ internationalisering Marlies ter Beek, Docent beeldende vorming, talentbegeleiding Erna van Koeven, Hogeschoolhoofddocent Nederlands, lid curriculumcommissie	<u>Gespreksonderwerpen:</u> - Relatie met / input van beroepenveld - Academische pabo - Ontwikkelingen beroepsdomein - Internationale focus - Programmaontwikkeling - Inhoud programma - Toetsen en beoordelen - Begeleiding - Professionele ruimte / scholing - Werkdruk

² In afbouw: instroom al 2 jaar dicht; studenten overgezet naar AL

Tijd	Gesprekspartners	Onderwerpen
15.15 - 16.30 F2.39	Docenten Almere (incl. opleidingscommissie) Frank Willemars, Docent mens en wereld, lid opleidingscie, portefeuille internationalisering Marcel Staring, Docent mens en wereld, lid curriculumcommissie Els van der Houwen, Docent pedagogiek Mariska Venema, Docent handschrift Conny Boendermaker, Docent Nederlands, lid curriculumcommissie Maaïke Kenter, Docent rekenen Angela Heinsman-Feringa, Docent levensbeschouwing, studentbegeleiding Bart-Jan Wolters, Teamleider	<u>Gespreksonderwerpen:</u> - Relatie met / input van beroepenveld - Ontwikkelingen beroepsdomein - Internationale focus - Programmaontwikkeling - Inhoud programma - Toetsen en beoordelen - Begeleiding - Professionele ruimte / scholing - werkdruk
16.30 - 16.45	Pauze/intern overleg auditteam	
16.45 – 17.30 F2.45	Werkveld en alumni Zwolle Friso Kingma, Voorzitter college van bestuur IRIS Henk Slabbekoorn, Voorzitter college van bestuur Stichting 'Ieder kind telt' Eline de Vries, Directeur de Morgenster - Vivente Hanneke Maat, Schoolopleider de Zevensprong - Codenz Esther van Dijk, Schoolopleider de Kring - PCBO Apeldoorn Herma Steen, Coach het Stroomdal - IRIS Lisa Kaptein, Alumna 2013, voltijd Lucia van der Linde, Alumna 2013, Universitaire Pabo	<u>Gespreksonderwerpen:</u> - Kwaliteit van het programma en de afgestudeerden - Betrokken bij de interne kwaliteitszorg
17.30 – 18.00	Rondleiding en Intern overleg auditteam	

Programma 30 september 2014   Almere, Hospitaaldreef 5

Windesheim Flevoland 08.45 – 13.15 uur

	Ruimte	Gesprekspartners	Onderwerpen
08.45 - 09.00	b.g. 4.28	Auditteam, ontvangst	
09.00 – 10.00	4.28	Studenten Almere (incl. opleidingscommissie) Voltijd (en Deeltijd³) Tessa Donker, 2 ^e jaars voltijd Boy Wilhelm, 2 ^e jaars voltijd Niels Visser, 3e jaars voltijd Daniëlla Morcus, 3e jaars voltijd, lid opleidingscommissie Soraya Evenaar, 4e jaars voltijd, lid opleidingscommissie Marjan van den Berg, 4 ^e jaars deeltijd	<u>Gespreksonderwerpen:</u> - Kwaliteit docenten - Informatievoorziening - Aansluiting vooropleiding / toelating - Toetsen en beoordelen - Studiebegeleiding (incl. buitenschoolse component / stages) - Studeerbaarheid / studielast - Materiële voorzieningen - Afstuderen - Interactie met het management - Rol bij de interne kwaliteitszorg - Mate van betrokkenheid in het besluitvormingsproces
10.00 - 11.00		Lesbezoek	
10.00 - 11.00	4.28	Werkveld en alumni Almere Kim Blom, Mentor 't Zonnewiel - SKO Saskia Klijnsma, Coördinerend schoolopleider en adjunct-directeur de Dukdalf - Prisma Hans Bruin, Coördinerend schoolopleider - ASG Miranda Wallenburg, Schoolopleider de Dukdalf - Prisma Herman Brunen, Directeur 't Zonnewiel - SKO André van der Velde, Voorzitter college van bestuur Stichting SchOOL Aniek Smidt, Alumna 2013, leerkracht Sterrenschool de Ruimte - ASG en Prisma Jill Boon, Alumna 2012, leerkracht de Droomspiegel - SKO	<u>Gespreksonderwerpen:</u> - Kwaliteit van het programma en de afgestudeerden - Betrokken bij de interne kwaliteitszorg
11.00 - 11.15	4.28	Auditteam, pending issues	
11.15 - 12.00	4.28	Auditteam. Intern overleg	

³ Geen nieuwe instroom meer per september 2014.

	Ruimte	Gesprekspartners	Onderwerpen
12.00 - 12.30	4.28	Auditteam, lunch (spreekuur Almere)	
12.30 - 13.00	4.28	Terugkoppeling	

Werkwijze

Bij de beoordeling van de verschillende varianten van de Opleiding leraar voor het basisonderwijs, is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde "Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs" van 22 november 2011. Daarin staan de standaarden vermeld waarop het panel zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het panel moet bepalen of de basiskwaliteit van die opleiding als voldoende kan worden beoordeeld.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditteam zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de beide opleidingsvarianten.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditteam geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geleidingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditteam met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Een open spreekuur maakte deel uit van het programma. Het auditteam heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding het open spreekuur tijdig en op correcte wijze onder de aandacht heeft gebracht van studenten en medewerkers.

Het oordeel van het auditteam vastgelegd in een conceptrapport werd aan de opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een onderwerp 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed' of 'excellent' scores. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs, 22 november 2011'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en dual), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de basiskwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende kader genoemde standaarden voor basiskwaliteit.

Beperkte opleidingsbeoordeling

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'onvoldoende' indien standaard 1 of 3 als 'onvoldoende' beoordeeld wordt. Een onvoldoende bij standaard 1 kan niet leiden tot het toekennen van een herstelperiode door de NVAO.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'goed' zijn indien ten minste twee standaarden als 'goed' worden beoordeeld; waaronder in elk geval standaard 3.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'excellent' zijn indien ten minste twee standaarden als 'excellent' worden beoordeeld; waaronder in elk geval standaard 3.

BIJLAGE V   Lijst geraadpleegde documenten

Lijst geraadpleegde documenten, conform richtlijn van de NVAO

- Kritische reflectie opleiding.
- Leer- en Toetsplan 2014-2015.
- Organigram instelling.
- Besturingsfilosofie.
- Handboek Opleiden in de School Almere.
- Convenant ASG.
- Domeinspecifiek referentiekader en eindkwalificaties.
- Schematisch programmaoverzicht.
- Inhoudsbeschrijving (op hoofdlijnen) van de programmaonderdelen, met vermelding van
  - eindkwalificaties, leerdoelen, werkvormen, wijze van toetsen, literatuur (verplicht en aanbevolen), betrokken docenten en studiepunten.
- Onderwijs- en examenregeling – OER Almere en Zwolle 2014-2015.
- Overzicht van het ingezette personeel:
  - naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid,
  - differentiatie in graad uitgedrukt in percentage van het totaal.
- Overzicht van de contacten met het werkveld.
- Samenvatting en analyse recente evaluatieresultaten en relevante managementinformatie.
- Verslagen overleg in relevante commissies / organen.
- Documentatie over student- en docenttevredenheid.
- Toetsopgaven + beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van gemaakte toetsen (presentaties, stageverslagen, assessments, portfolio's e.d.) en beoordelingen.
- Handboeken en overig studiemateriaal.

Het auditpanel heeft de volgende eindwerken bestudeerd en beoordeeld⁴:

Aantal	Studentnummer	Variant
1	1043543	voltijd
2	1041423	voltijd
3	1043419	deeltijd
4	1041449	voltijd
5	1041563	deeltijd
6	1043468	deeltijd
7	1051769	deeltijd
8	1028872	voltijd
9	1022028	afstandsleren
10	1049976	afstandsleren
11	1030345	voltijd UP
12	1030816	voltijd
13	1038261	voltijd
14	250300	deeltijd
15	1023823	afstandsleren
16	1034846	voltijd
17	1055525	afstandsleren
18	1035314	voltijd
19	1038103	voltijd
20	1055887	afstandsleren
21	1037293	voltijd

⁴ Om redenen van privacy zijn hier uitsluitend de studentnummers weergegeven. Namen van de afgestudeerde studenten en de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditteam.

BIJLAGE VI Overzicht auditpanel

Samenstelling, expertise en korte functiebeschrijvingen (cv's) van voorzitter, leden en secretaris.

Naam (inclusief titulatuur)	Rol (voorzitter/lid/student-lid)	Domeindeskundige (ja/nee)
Drs. W.G. van Raaijen	voorzitter	ja
E.M. Suasso de Lima de Prado	lid	ja
G. Mallegrom	lid	ja
H. M. de Vink MES	lid	ja
T. E. Visser	studentlid	nee

Secretaris/Coördinator.

Naam (inclusief titulatuur)	Rol (secretaris/coördinator)	Gecertificeerd (jaar)
Drs. G.W.M.C. Broers	secretaris	2010

Korte functiebeschrijving van de panelleden.

1	De heer Van Raaijen is senior adviseur en partner bij Hobéon. Sinds 2004 trad hij veelvuldig op als lead-auditor (voorzitter) van accreditatie-audits in het hoger onderwijs, waaronder bij een flink aantal lerarenopleidingen.
2	Mevrouw Suasso is hogeschooldocent pedagogiek/onderwijskunde aan de pabo van Saxion Hengelo (voorheen Edith Stein).
3	De heer Mallegrom is als coördinator Digipabo verbonden aan de pabo van Hogeschool INHolland. Daarnaast is hij o.a. docent van de minor media-educatie, scriptiebegeleider en praktijkbegeleider aan de pabo en medewerkers Medialab Educatie.
3	De heer De Vink is sinds 2009 voorzitter College van Bestuur van Stichting Protestants-Christelijk Primair Onderwijs Groene Hart. Voor die tijd was hij lange tijd directeur bij deze zelfde stichting en (adjunct)directeur en leerkracht op enkele andere basisscholen in de randstad.
4	De heer Visser is vierdejaars student aan de pabo van Hogeschool Utrecht (Instituut Theo Thijssen).

Op 22 mei 2014 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de Opleiding tot leraar Basisonderwijs van Hogeschool Windesheim onder nummer 2949.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van de NVAO. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende tenminste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling -anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het Evaluatiebureau-, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl

I www.hobeon.nl